

Consiliul Superior al Magistraturii
Judecătoria CHIȘINĂU
(sediul Centru)

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel
Mare și Sfint, 162
tel. 022-27-27-40

Высший Совет Магистратуры
Суд Кишинэу
(Офис Центру)

MD-2004, мун. Кишинэу,
Бул. Штефан чел Маре, 162
тел. 022-27-27-40

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint, 162, MD-2004 • tel: (373 22) 27-5515 • fax: (373 22) 272740

Din 22.11.2017 bir. 720
CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
Ds. Nr. 3-859/17 CHIȘINĂU
SEDIUL CENTRU
Ieșire Nr. 076838
" 23 " 11 20 17

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
MD- 2004 Mun. Chișinău, str. A. Lăpușeanu, 28,

Judecătoria Chișinău (sediul Centru) vă expediază în adresa D-vastră sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate la cererea de chemare în judecată a SC Prețuri Pentru Tine SRL împotriva Biroului Vamal Centru, intervenient accesoriu SRL Valah privind anularea actelor administrative și restituirea plăților vamale încasate ilegal.

Anexă: cererea de chemare în judecată (cerințe concretizate) pe 41 file, original.
Sesizarea pe 30 file, original.

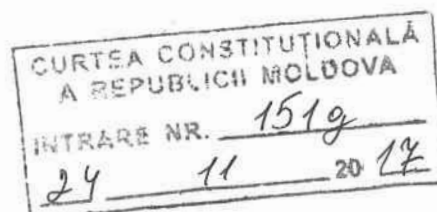
2 Acte de inspecție – 4 file autentificate:

Încheierea din 15.11.2017 prin care a fost admisă cererea reprezentantului reclamantului pe 3 file.

Judecătorul

Guțan Vitalie

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. A. Lăpușeanu, 28

Sesizare

privind excepția de neconstituționalitate

prezentată în conformitate cu art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova

I. Autorul sesizării

Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este înaintată de avocatul **Nicoară Vasile**, reprezentant al Întreprinderii cu capital străin „Prețuri pentru tine” SRL, reclamant în procesul civil.

II. Obiectul sesizării

Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității dispozițiilor:

- Articolului 8 alin. (5) din Legea cu privire la tariful vamal, nr. 1380 din 20.11.1997, în partea ce ține de sintagmele: „*la cererea declarantului*” și „*de a declara recurs fără penalizare*”;
- Articolului 8 alin. (6) din Legea cu privire la tariful vamal, nr. 1380 din 20.11.1997, în partea ce ține de sintagmele: „*la cererea scrisă a declarantului*” și „*în termen de o lună*”;
- Regulamentului privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 974 din 15.08.2016 în partea ce ține de dispozițiile:
 - pct. 32 din Regulament;
 - pct. 34 din Regulament;
 - pct. 36 din Regulament.

III. Circumstanțele litigiului examinat de către instanța de judecată

1. Evaluând cadrul juridic al Republicii Moldova privind atragerea investițiilor, cât și garanțiile oferite de Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor din 14.08.1992 (*în vigoare din 15.06.1997*), la data de 15.04.2013, patru cetățeni ai României au înființat Întreprinderea cu capital străin „Prețuri pentru tine” SRL cu sediul în mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare 62. Întreprinderea a dezvoltat o rețea de magazine în număr de 27 și un complex logistic: depozit, flotă de transport, etc, asigurând cu locuri de muncă 179 cetățeni ai RM, achitând în trei ani de activitate impozite în mărime de 121 352 794,23 lei. Societatea comercială asigură comercializarea mărfurilor la prețuri accesibile pentru consumatori, cifra de afaceri pentru perioada anilor 2014-2016, constituind circa 446 000 000 lei.

2. În perioada aprilie 2013-august 2016 societatea comercială a efectuat mai multe operațiuni de import a mărfurilor, în special din Republica Turcia, de fiecare dată fiind acceptată valoarea mărfii declarată în baza actelor de însoțire, respectiv fiind pusă în aplicare metoda determinării valorii în vamă în baza valorii tranzacției, prevăzută la art. 11 din Legea cu privire la tariful vamal, nr. 1380 din 20.11.1997 și Articolul VII GATT 1994, Acordul privind aplicarea acestui articol.

3. Începând cu luna noiembrie 2016, după intrarea în vigoare a Acordului de Comerț Liber între Republica Moldova și Republica Turcia, Biroul Vamal Centru a început să pună în aplicare metoda de rezervă de determinare în vamă a valorii mărfurilor importate de societatea comercială. Inițial, majorările erau nesemnificative. Ulterior, valoarea în vamă a mărfurilor, respectiv plățile vamale, au ajuns să fie majorate cu 200%-300%. Numai în baza Declarației vamale nr. 2080i16205 din 15.06.2017 plățile vamale au fost majorate arbitrar cu 325%, fără ca autoritatea vamală să emită o decizie motivată, fiind îngăduit dreptul importatorului la o protecție jurisdicțională efectivă (pct. 76-79, 81-83 din Hotărârea Curții de Justiție a UE în cauza C-46/16).

4. De fiecare dată, **autoritatea vamală majorează cuantumul plăților vamale în lipsa suspiciunilor de fraudă**, pe simplu motiv că, mărfurile originare din Turcia sau China „prezintă riscul de subevaluare” (*Scrisoarea Serviciului Vamal al RM nr. 28/11-170 din 04.01.2017*). Funcționarii vamali nu au încercat niciodată să demonstreze pertinenta acestui risc operațiunilor de import efectuate de ICS „Prețuri pentru tine” SRL.

5. Odată cu semnarea protocolului de aderare la Acordul de la Marrakech privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului, semnat la Geneva la 8 mai 2011, Republica Moldova a devenit membru OMC cu drepturi depline (*Legea nr. 218-XV din 01.06.2001*). Astfel, Republica Moldova a acceptat și a ratificat documentele Runderi Uruguay, inclusiv acordul comercial multilateral și listele de angajamente și concesiile anexate GATT 1994.

6. Contrar celor enunțate, în special prin derogare de la prevederile art. VII din Acord și pct. 1 din Decizia privind cazurile în care administrațiile vamale au motive să se îndoiască de veridicitatea sau exactitatea valorii declarate (*OMC Runda Uruguay Decizii Ministeriale, Organizația Mondială a Comerțului G/VAL/1 din 27 aprilie 1995, Comitetul privind Determinarea valorii în vamă, Deciziile Ministeriale de la Marrakesh și textele privind determinarea valorii în vamă*), **autoritatea vamală ignoră principiul determinării transparente a valorii în vamă, stabilind valori „fictive” în baza unor acțiuni „arbitrare”**. Încălcând dreptul la „apel”, garantat prin art. 11 din Acord, **autoritatea vamală nu-l informează pe importator despre motivele pentru care s-a luat decizia de majorare a valorii în vamă a mărfii**. Mai mult, prin derogare de la pct. 1 al Deciziei enunțate *supra*, în practică, **autoritatea vamală nu adoptă o decizie motivată care, în sensul reglementărilor internaționale, ar conține justificarea acțiunilor autorității**. Or, „actul de inspecție”, pus în aplicare de autoritatea vamală, care **nu este prevăzut de actele legislative**, nu poate substitui o decizie motivată, în sensul pct. 1 din Decizie, și care ar trebui să fie comunicată importatorului pentru ca acesta să înțeleagă motivele ce au dus la majorarea valorii mărfii.

7. La data de 10.05.2017, la solicitarea importatorului, în baza actelor justificative, brokerul vamal a întocmit declarația vamală primară nr. 280i11893, declarând la poziția 22 valoarea în vamă a mărfii în mărime de 95 841,31 dolari SUA, conform INVOICE nr. 21.03 MD din 17.04.2017, plățile vamale constituind 662 594,90 lei. Biroul Vamal Centru a întocmit un Act de inspecție solicitând prezentarea unor acte suplimentare, neprevăzute de lege și chiar interzise prin acordurile internaționale care reglementează determinarea valorii în vamă a mărfii, cum ar fi „calculul firmei producătoare pentru prețul de cost al mărfurilor evaluate” (*a se vedea art. 7 alin. (2) lit. d) din Acordul privind aplicarea Articolului VII al Acordului General pentru Tarife și Comerț 1994*). Aceasta, în situația în care începând cu an. 2013 au fost emise mai multe hotărâri judecătorești prin care s-a constatat caracterul ilegal al unor asemenea solicitări (*a se vedea inclusiv pag. 5 din Decizia Curții Supreme de Justiție, emisă la 16.10.2013 în cadrul dosarului nr. 3a-1514/13*).

Până la expirarea termenului stabilit prin Actul de inspecție pentru prezentarea documentelor suplimentare, Biroul Vamal Centru a pus în aplicare actul litigios (*fără a emite o „decizie motivată” în sensul pct. 1 din Decizia enunțată supra – a se vedea pct. 6*), a validat declarația vamală complimentară, majorând nejustificat/arbitrar valoarea în vamă a mărfii prin aplicarea

46
„metodei de rezervă”, ceea ce a generat majorarea ilegală a plăților cu 1 399 446,16 lei, acestea în final constituind 2 062 041,04 lei (2 062 041,04 lei – 662 594,90 lei).

8. Dispozițiile normative criticate, care reprezintă obiectul sesizării, puse în aplicare de autoritatea vamală, presupun obligarea importatorului să achite plățile calculate arbitrar prin ignorarea în totalitate a garanțiilor oferite plătitorului vamal, prevăzute de legislația națională și acordurile internaționale, așa după cum rezultă și din următorul exemplu.

La data de 13.03.2017, societatea comercială a depus Declarația vamală nr. 2080i5908, declarând valoarea în vamă conform valorii tranzacției, plățile vamale constituind 576 606,42 lei. În baza Actului de inspecție (în lipsa unei „decizii motivate” – a se vedea pct. 6 supra) autoritatea vamală a majorat plățile vamale cu 902 082,86 lei (cu 156,47%), în final constituind 1 478 589,28 lei. Societatea comercială a depus efort în vederea soluționării situației litigioase pe cale extrajudiciară și în vederea înlăturării barierelor artificiale în afaceri, a solicitat aplicarea art. 7 din Legea nr. 1380/20.11.1997, prin amânarea determinării definitive a valorii în vamă a mărfurilor importate și acordarea permisiunii de a ridica marfa cu condiția depunerii unei garanții suficiente. Autoritatea vamală a respins solicitarea, îngrădind nejustificat dreptul garantat prin legislația națională și acordurile internaționale, fiind pusă în pericol activitatea întreprinderii. Importatorul a fost obligat să accepte și să achite plățile vamale majorate, calculate ilegal/arbitrar/nejustificat, în aplicare fiind puse dispozițiile normative criticate.

9. ÎCS „Prețuri pentru tine” SRL a contestat în instanța de judecată legalitatea actelor de inspecție, întocmite de autoritatea vamală în legătură cu determinarea valorii în vamă a mărfii. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în cadrul procesului civil.

10. Până în prezent, în lipsa unei „decizii motivate” (a se vedea pct. 6 supra), autoritatea vamală majorează ilegal plățile vamale în baza unor criterii imprevizibile, cauzând societății comerciale prejudicii considerabile. Astfel, începând cu 01.08.2017, majorarea arbitrară a plăților vamale se încearcă a fi justificată prin faptul că autoritatea „dispune de unele informații pe care nu le are declarantul, inclusiv date privind mărfurile identice sau similare importate anterior” (Scrisoarea Serviciului Vamal nr. 8280 din 01.08.2017). Aceste informații nu sunt puse la dispoziția importatorului.

În așa mod, societății comerciale îi este îngrădit nejustificat dreptul garantat prin art. 1 Primul Protocol adițional la CEDO, autoritatea vamală refuzând să comunice „motivele” ingerinței (a se vedea pct. 6 supra).

IV. Legislația și jurisprudența pertinentă

A. Legislația națională pertinentă

11. Autorul prezentei sesizări își întemeiază solicitările pe următoarele prevederi legislative și jurisprudențiale:

1) Prevederile relevante ale Constituției RM sunt următoarele:

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 6

Separarea și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sânt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 8
Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Articolul 20
Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.
(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(...)
(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 34
Dreptul la informație

(...)
(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sânt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.
(...)

Articolul 46
Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sânt garantate.
(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.
(...)

Articolul 54
Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.
(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.
(...)

Organizare și funcționare
Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislative
(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.
(...)

Articolul 102
Actele Guvernului

(...)
(2) Hotărârile se adoptă pentru organizarea executării legilor.

Articolul 127
Proprietatea

(1) Statul ocrotește proprietatea.

2) Prevederile relevante ale Codului fiscal sunt următoarele:

„Articolul 1. Relațiile reglementate de prezentul cod

(1) Prin prezentul cod se stabilesc principiile generale ale impozitării în Republica Moldova, statutul juridic al contribuabililor, al Serviciului Fiscal de Stat și al altor participanți la relațiile reglementate de legislația fiscală, principiile de determinare a obiectului impunerii, principiile evidenței veniturilor și cheltuielilor deduse, modul și condițiile de tragere la răspundere pentru încălcarea legislației fiscale, precum și modul de contestare a acțiunilor Serviciului Fiscal de Stat și ale persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora.

(2) Prezentul cod reglementează relațiile ce țin de executarea obligațiilor fiscale în ce privește impozitele și taxele de stat, stabilind, de asemenea, principiile generale de determinare și percepere a impozitelor și taxelor locale.

Articolul 3. Legislația fiscală

(1) Legislația fiscală se compune din prezentul cod și din alte acte normative adoptate în conformitate cu acesta.

(2) Actele normative adoptate de către Guvern, Ministerul Finanțelor, Serviciul Fiscal de Stat și Serviciul Vamal de pe lângă Ministerul Finanțelor, de alte autorități de specialitate ale administrației publice centrale, precum și de către autoritățile administrației publice locale, în temeiul și pentru executarea prezentului cod, nu trebuie să contravină prevederilor lui sau să depășească limitele acestuia.

(3) În cazul apariției unor discrepanțe între actele normative indicate la alin.(2) și prevederile prezentului cod, se aplică prevederile codului.

Articolul 4. Tratatul internațional

(1) Dacă un tratat internațional care reglementează impozitarea sau include norme care reglementează impozitarea, la care Republica Moldova este parte, stipulează alte reguli și prevederi decât cele prevăzute de legislația fiscală, se aplică regulile și prevederile tratatului internațional.

Articolul 6. Impozite și taxe și tipurile lor

(...)

(5) Sistemul impozitelor și taxelor de stat include:

(...)

b) taxa pe valoarea adăugată;

(...)

e) taxa vamală;

(...)

(7) Relațiile ce țin de toate impozitele și taxele enumerate la alin.(5) și (6) se reglementează de prezentul cod și de alte acte normative adoptate în conformitate cu acesta.

(8) Impozitele și taxele enumerate la alin.(5) și (6) se bazează pe următoarele principii:

(...)

b) **certitudinea impunerii** – existența de norme juridice clare, care exclud interpretările arbitrare, claritate și precizie a termenelor, modalităților și sumelor de plată pentru fiecare contribuabil, permițând acestuia o analiză ușoară a influenței deciziilor sale de management financiar asupra sarcinii lui fiscale;

(...)

Articolul 11. Apărarea drepturilor și intereselor contribuabilului

(1) Apărarea drepturilor și intereselor contribuabilului se face pe cale judiciară sau pe alte căi prevăzute de prezentul cod și de alte acte ale legislației. **Toate îndoielile apărute la aplicarea legislației fiscale se vor interpreta în favoarea contribuabilului.**

Articolul 100. Valoarea impozabilă a mărfurilor importate

(1) Valoarea impozabilă a mărfurilor importate constituie valoarea lor vamală, determinată în conformitate cu legislația vamală, precum și impozitele și taxele care urmează a fi achitate la importul acestor mărfuri, cu excepția T.V.A.

(2) În cazul absenței documentelor care confirmă valoarea mărfurilor importate sau în cazul diminuării de către importator a valorii mărfurilor, valoarea impozabilă a mărfurilor este determinată de către autoritățile vamale în modul stabilit la alin.(1) și în conformitate cu drepturile acordate acestor autorități de legislație.

Articolul 131. Organele cu atribuții de administrare fiscală

(1) *Organe care exercită atribuții de administrare fiscală sânt: Serviciul Fiscal de Stat, organele vamale, serviciile de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul primăriilor și alte organe abilitate, conform legislației.*

Articolul 154. Atribuțiile și drepturile organelor vamale

(1) *Organele vamale exercită atribuții de administrare fiscală potrivit prezentului cod, Codului vamal și altor acte normative adoptate în conformitate cu acestea.*

(...)"

3) Prevederile relevante ale Codului vamal sunt următoarele:

„Articolul 6 Legislația vamală

(1) *Legislația vamală este constituită din prezentul cod, din Legea cu privire la tariful vamal, din alte acte normative și acorduri internaționale în domeniul vamal la care Republica Moldova este parte.*

Articolul 6¹. Apărarea drepturilor și intereselor persoanelor

Apărarea drepturilor și intereselor plătitorilor vamali se face pe cale judiciară sau pe alte căi prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative. Toate îndoielile apărute la aplicarea legislației vamale se vor interpreta în favoarea plătitorului vamal.

Articolul 7. Acordurile internaționale

Dacă acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte stabilesc alte norme decât cele prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul vamal ale Republicii Moldova, prioritate au acordurile internaționale.

Articolul 117. Drepturile de import și drepturile de export

În cazul trecerii mărfurilor peste frontiera vamală și în alte cazuri prevăzute de legislație, se percep, ca drepturi de import și, respectiv, drepturi de export, următoarele:

- a) *taxa vamală;*
- b) *taxa pe valoarea adăugată;*
- d) *taxa pentru proceduri vamale.*

Articolul 119. Taxa pe valoarea adăugată

Aplicarea taxei pe valoarea adăugată mărfurilor introduse pe teritoriul vamal se efectuează în conformitate cu legislația.

Articolul 122. Baza de calcul a taxei vamale, a taxei pe valoarea adăugată, a accizului și a taxei pentru proceduri vamale

(1) *Baza de calcul a taxei vamale o constituie volumul natural sau valoarea în vamă a mărfurilor, determinată în condițiile legii.*

(3) *Valoarea impozabilă cu T.V.A. a mărfurilor importate o constituie valoarea lor în vamă, determinată în condițiile legii, și drepturile de import (cu excepția T.V.A.).*

Articolul 137¹. Efectele juridice ale operațiunii de vămuire

(2) *Dacă, în procesul controlului vamal, organul vamal constată imposibilitatea validării declarației vamale, acest fapt se consemnează în modul stabilit de Serviciul Vamal și se aduce la cunoștință titularului de mărfuri sau de mijloace de transport. Persoana responsabilă de mărfurile sau de mijloacele de transport supuse vămuirii este obligată să depună, cel târziu a doua zi lucrătoare imediat următoare zilei în care a primit refuzul în validare, o altă declarație vamală, înlăturând neajunsurile depistate, sau să plaseze mărfurile și mijloacele de transport sub o altă destinație vamală.*

Articolul 214. Modul de determinare a valorii în vamă a mărfurilor

Valoarea în vamă a mărfurilor se determină potrivit Legii cu privire la tariful vamal”.

4) Prevederile relevante ale Legii cu privire la tariful vamal nr. 1380 din 20.11.1997, sunt următoarele:

„Articolul 7. Drepturile și obligațiile declarantului

(...)

(4) În cazul în care nu este de acord cu **decizia autorității vamale** referitoare la valoarea în vamă a mărfii, declarantul poate ataca această decizie în modul stabilit de legislație atât în fața autorității vamale, cât și în fața instanței de judecată, fără penalizare.

Articolul 8. Drepturile și obligațiile autorității vamale

(1) Autoritatea vamală exercită controlul asupra corectitudinii determinării valorii în vamă a mărfii.

(2) Autoritatea vamală este în drept să ia decizii în privința corectitudinii ori incorectitudinii valorii în vamă a mărfii anunțate de declarant.

(3) În cazul în care nu există date ce ar confirma corectitudinea determinării valorii în vamă a mărfii anunțate sau în cazul în care există temei de a considera că datele prezentate de declarant (importator) nu sânt veridice (inclusiv sânt sub nivelul valorii lor de producție) și/sau nu sânt suficiente, autoritatea vamală este în drept să determine de sine stătător valoarea în vamă a mărfii, aplicând consecutiv una din cele 6 metode prevăzute de prezenta lege.

(5) În cazul în care persoana cu funcții de răspundere a autorității vamale adoptă decizia privind imposibilitatea de a accepta valoarea în vamă a mărfii anunțate de declarant, autoritatea vamală, la cererea declarantului, îl înștiințează în scris despre motivele neacceptării valorii date, oferindu-i acestuia sau oricărei alte persoane responsabile de plata drepturilor de import posibilitatea de a declara recurs fără penalizare.

(6) După adoptarea deciziei definitive privind imposibilitatea de a accepta valoarea în vamă a mărfii anunțate de declarant, autoritatea vamală, la cererea în scris a declarantului, este obligată, în termen de o lună, să-i expună în scris motivele neacceptării valorii în vamă a mărfii anunțate de el drept bază la calcularea drepturilor de import.

Articolul 10. Metodele de determinare a valorii în vamă a mărfii

(1) Valoarea în vamă a mărfii introduse pe teritoriul vamal se determină prin următoarele metode:

- a) în baza valorii tranzacției, respectiv în baza prețului efectiv plătit sau de plătit
- b) în baza valorii tranzacției cu marfă identică;
- c) în baza valorii tranzacției cu marfă similară;
- d) în baza costului unitar al mărfii;
- e) în baza valorii calculate a mărfii;
- f) prin metoda de rezervă.

(2) Principala metodă dintre cele specificate la alin.(1) este metoda determinării valorii în vamă a mărfii în baza valorii tranzacției cu marfa respectivă. În cazul în care metoda principală nu poate fi aplicată, se folosesc alte metode. Fiecare din metodele succesive se aplică doar în cazul în care valoarea în vamă a mărfii nu poate fi determinată prin metoda precedentă. Metodele prevăzute la lit. d) și e) pot fi aplicate în orice consecutivitate, la dorința declarantului.

Articolul 11. Metoda determinării valorii în vamă a mărfii în baza valorii tranzacției, respective în baza prețului efectiv plătit sau de plătit

(4) Metoda respectivă nu poate fi aplicată dacă:

a) există restricții în privința drepturilor cumpărătorului asupra mărfii evaluate, cu excepția restricțiilor:

- stabilite de legislație;
- în privința regiunii geografice în care marfa poate fi revândută;
- care nu influențează esențial prețul mărfii;

b) vânzarea mărfii și valoarea tranzacției depind de respectarea unor condiții sau prestații căror valoare nu poate fi determinată, cu referire la mărfurile de evaluat;

c) informația folosită de declarant la anunțarea valorii în vamă a mărfii nu este veridică sau nu este confirmată prin acte;

d) participanții la tranzacție sânt persoane interdependente, cu excepția cazurilor când interdependența lor nu influențează valoarea tranzacției și aceasta este acceptată în scopuri vamale conform prevederilor alin.(5).

Articolul 17. Metoda de rezervă

(1) În cazul în care valoarea în vamă a mărfii nu poate fi determinată prin aplicarea metodelor specificate la art. 11, 12, 13, 15 și 16, aceasta se determină pe baza datelor disponibile pe teritoriul vamal, prin mijloace rezonabile compatibile cu principiile și dispozițiile generale ale art. VII din Acordul General

48
pentru Tarife și Comerț (GATT) și ale acordului de punere în aplicare a art. VII din acordul menționat.

(3) La determinarea valorii în vamă a mărfii prin metoda de rezervă, drept bază nu pot fi luate:

a) prețul de vânzare în Republica Moldova al mărfurilor produse pe teritoriul Republicii Moldova;

b) prețul mărfii pe piața internă a țării exportatoare;

c) prețul mărfii stabilit arbitrar sau prețul fictiv;

d) sistemul care prevede aplicarea, în scopuri vamale, a celei mai mari valori a mărfii din două posibile;

e) costul de producție al mărfii, altul decât valoarea calculată a mărfurilor identice sau similare, determinat conform prevederilor art.16 lit. a);

f) valoarea mărfii comercializate pentru export în altă țară decât țara importatoare;

g) valoarea în vamă a mărfii minimală.

Articolul 17². Amânarea determinării definitive a valorii în vamă

(1) Amânarea determinării definitive a valorii în vamă se dispune:

...

c) în situația în care pentru determinarea valorii în vamă este necesară prezentarea unor documente sau justificări suplimentare referitoare la exactitatea și veridicitatea valorii declarate și declarantul nu le poate prezenta la momentul efectuării formalităților vamale.

(3) În cazul în care determinarea definitivă a valorii în vamă nu se poate efectua imediat, importatorul are dreptul să dispună de mărfuri, cu condiția să constituie o garanție suficientă, care să acopere încasarea drepturilor de import corespunzătoare mărfii în cauză. Garanția suficientă este oferită printr-un depozit bănesc sau o scrisoare de garanție emisă de o bancă din Republica Moldova (garanție bancară), sau o garanție a brokerului vamal”.

Anexa nr.4

la Legea cu privire la tariful vamal

**Note interpretative la unele articole din
Legea cu privire la tariful vamal
I. Notă generală
Consecutivitatea aplicării metodelor de determinare
a valorii în vamă a mărfii**

(...)

2. În cazul în care valoarea în vamă a mărfii nu poate fi determinată prin aplicarea prevederilor art.11, se va apela succesiv la prevederile articolelor următoare, până se va găsi metoda care va permite acest lucru. În cazul în care valoarea în vamă nu poate fi determinată prin aplicarea prevederilor unui anumit articol, se va recurge la prevederile articolului care urmează imediat după acesta, în ordinea de aplicare, excepție făcând prevederile art.14.

(...)

4. În cazul în care valoarea în vamă nu poate fi determinată prin aplicarea prevederilor art.11-16, se vor aplica prevederile art.17.

(...)

II. Note la articole

(...)

la articolul 7 alineatul (4)

1. Conform alineatului în cauză, declarantul este în drept să contesteze decizia autorității vamale referitoare la determinarea valorii în vamă a mărfii declarate de el. Contestația poate fi făcută în fața autorității vamale superioare, însă declarantul este în drept să depună contestație și în fața instanței de judecată”.

5) Prevederile relevante ale Regulamentului privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 974 din 15.08.2016, sunt următoarele:

„9. Organul vamal este în drept să nu determine valoarea în vamă a mărfurilor importate pe baza metodei valorii de tranzacție, în cazul în care, în conformitate cu procedura vizată la alineatul doi din

mun. Chișinău, str. Șciusev, 41-B, tel. 22 98 82

prezentul punct, **are îndoieli întemeiate că valoarea declarată nu reprezintă suma totală, plătită sau de plătit, menționată la art.11 din Legea cu privire la tariful vamal.**

În situația prevăzută la alineatul unu din prezentul punct, organul vamal este în drept să solicite informații suplimentare în conformitate cu pct.27 alineatul cinci și pct.29 alineatul doi din prezentul Regulament. În cazul în care aceste îndoieli persistă, înainte de a lua o decizie, organul vamal informează în scris, la cererea scrisă a declarantului, privind motivele pe care se întemeiază aceste îndoieli și îi acordă un termen rezonabil de răspuns, dar care nu va depăși termenul prevăzut în art.199 din Codul vamal al Republicii Moldova nr.1149-XIV din 20 iulie 2000. **Decizia** luată de către organul vamal este comunicată în scris persoanei interesate. Dezacordul cu privire la decizia organului vamal nu scutește declarantul de obligativitatea conformării la cerințele stabilite.

Actele și informațiile suplimentare pentru confirmarea valorii în vamă se vor solicita conform actelor normative, emise de către Serviciul Vamal.

32. La determinarea valorii în vamă a mărfurilor importate în baza valorii tranzacției, valoarea în vamă a bunurilor corespunde cu valoarea de tranzacție, care este egală cu prețul plătit sau de plătit pentru mărfurile importate, ajustată la valoarea elementelor prevăzute la art.11 alin.(1) din Legea cu privire la tariful, în cazul în care nu au fost incluse anterior în valoarea mărfii.

În cazul în care valoarea în vamă declarată este stabilită conform metodei valorii tranzacției, organul vamal verifică declarația vamală și documentele de însoțire prezentate, **pentru a se asigura că:**

(...)

p) alți factori de risc stabiliți în funcție de natura și specificul tranzacției.

34. În situația în care sânt îndeplinite prevederile de aplicare a metodei de tranzacție potrivit art.11 din Legea cu privire la tariful vamal, precum și nu se stabilește cel puțin unul din factorii de risc specificați la pct.32 alineatul doi din prezentul Regulament, totodată nu se constată discrepante considerabile prin compararea mărfurilor identice sau similare anterior importate cu cele de evaluat, organul vamal acceptă metoda de tranzacție.

În cazul nerespectării dispozițiilor alineatului unu sau în situația vizată la pct.33 alineatul trei din prezentul Regulament, metoda de tranzacție nu poate fi acceptată și organul vamal informează declarantul, prin înmânarea **actului de inspecție** despre:

- a) necesitatea prezentării actelor/informațiilor suplimentare pentru confirmarea valorii în vamă în termenul ce nu va depăși prevederile art.199 din Codul vamal; sau
- b) dreptul de a declara valoarea în vamă a mărfurilor prin aplicarea metodelor prevăzute de articolele 12-17 din Legea cu privire la tariful vamal cu dreptul de a plasa mărfurile în liberă circulație; sau
- c) dreptul de constituire de către declarant a unei garanții suficiente cu dreptul de a plasa mărfurile în liberă circulație.

36. Atunci când declarantul furnizează actele și/sau informațiile suplimentare, dar în urma examinării acestora suspiciunile privind veridicitatea valorii în vamă declarate nu sânt înlăturate și/sau persistă factori de risc potențial (discrepante considerabile stabilite prin compararea valorii mărfurilor de evaluat cu valoarea mărfurilor identice sau similare perfectate) sau declarantul nu prezintă în termenul stabilit acte și/sau informații suplimentare, organul vamal informează declarantul prin înmânarea **actului de inspecție**, despre:

- a) dreptul de a declara valoarea în vamă a mărfurilor prin aplicarea consecutivă a metodelor prevăzute de articolele 12-17 din Legea cu privire la tariful vamal; sau
- b) obligația de constituire de către declarant a unei garanții suficiente în mărimea stabilită de către organul vamal.

În sensul alineatului unu din prezentul punct declarantul este informat de către organul vamal în termen de cel mult o zi lucrătoare din momentul prezentării actelor și/sau informațiilor suplimentare, dar cu cel puțin o zi înainte de expirarea termenului prevăzut de art.199 din Codul vamal, iar în cazul neprezentării actelor - imediat la expirarea termenului stabilit pentru prezentarea acestora.

51. Stabilirea valorii în vamă prin metoda de rezervă se bazează pe principiile de determinare a valorii în vamă aplicate metodelor prevăzute la articolele 11-16 din Legea cu privire la tariful vamal, dar cu o flexibilitate rezonabilă în aplicare, în sensul notelor interpretative la art.17 la această lege, **cu respectarea succesiunii de aplicare a metodelor de evaluare în vamă, stabilită de art.10 din Legea cu privire la tariful vamal.**"

6) Prevederile relevante ale Legii privind actele legislative nr. 780 din 27.12.2001, sunt următoarele:

„Articolul 4. Principiile de bază ale legiferării

(1) *Actul legislativ trebuie să corespundă prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, inclusiv legislației comunitare.*

(2) *Actul legislativ trebuie să corespundă dispozițiilor constituționale și să fie în concordanță cu cadrul juridic existent, cu sistemul de codificare și unificare a legislației.*

(3) *La elaborarea, adoptarea și aplicarea actului legislativ se respectă principiile:*

- a) oportunității, coerenței, consecvenței și echilibrului între reglementările concurente;*
- b) consecutivității, stabilității și predictibilității normelor juridice;*
- c) transparenței, publicității și accesibilității.*

Articolul 5. Condițiile generale obligatorii ale actului legislativ

(1) *Apărarea drepturilor, libertăților, intereselor legitime ale cetățenilor, egalitatea și echitatea socială, precum și compatibilitatea cu legislația comunitară constituie o condiție obligatorie a oricărui act legislativ”.*

7) Prevederile relevante ale Legii privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale nr. 317 din 18.07.2003, sunt următoarele:

„Articolul 4. Principii generale

La inițierea, elaborarea, avizarea, expertiza, redactarea, emiterea și aplicarea actului normativ se respectă principiile:

- a) coerenței, corelației și subordonării actului normativ legii și actului normativ de nivel superior;*
- b) consecutivității și echilibrului între reglementări;*
- c) fundamentării științifice;*
- d) consecvenței și stabilității normelor juridice;*
- e) transparenței, publicității și accesibilității.*

Articolul 5. Condițiile generale obligatorii pe care trebuie să le întrunească actul normativ

(1) *Actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care:*

a) proiectul său trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel, cu care se află în conexiune, cu prevederile legislației comunitare precum și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) proiectul de act normativ întocmit pe baza unui act de nivel superior nu poate depăși limitele competenței instituite prin acel act și nici nu poate contraveni scopului, principiilor și dispozițiilor acestuia.

(6) *Apărarea drepturilor, libertăților, intereselor legitime ale cetățenilor, egalitatea și echitatea socială, precum și compatibilitatea cu legislația comunitară constituie o condiție obligatorie a oricărui act normativ.*

(7) *Actul normativ trebuie să întrunească condițiile legalității, accesibilității, preciziei și, o dată intrat în vigoare, este executoriu și opozabil tuturor subiectelor de drept.*

Articolul 8. Ierarhia actelor normative

(3) *Actele normative de executare a legilor, hotărârilor sau ordonanțelor Guvernului se emit în conformitate cu normele care le dispun.*

Articolul 35. Determinarea conceptelor și noțiunilor ce vor fi utilizate în proiect

În baza prevederilor actului legislativ, a propunerilor inițiale, a rezultatelor investigațiilor științifice, a studiului comparat, a activității de documentare, grupul de lucru determină conceptele și noțiunile ce vor fi utilizate în proiect. Conceptele și noțiunile determinate trebuie să fie compatibile sau similare celor utilizate în legislația comunitară”.

8) Prevederile relevante ale Legii cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător nr. 81 din 18.03.2004, sunt următoarele:

„Articolul 10. Garanția contra exproprierii investițiilor sau contra unor alte acțiuni similare

(1) *Investițiile nu pot fi expropriate ori supuse unor măsuri cu efect similar care privesc, în mod direct sau indirect, investitorul de titlul de proprietate sau de controlul asupra investiției, cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(2)”.*

9) Prevederile relevante ale Legii privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova nr. 595 din 24.09.1999, sunt următoarele:

„Articolul 19. Respectarea tratatelor internaționale

Tratatele internaționale se execută cu bună-credință, în conformitate cu principiul *pacta sunt servanda*. Republica Moldova nu poate invoca prevederile legislației sale interne ca justificare a neexecutării unui tratat la care este parte”.

10) Prevederile relevante ale Hotărârii Guvernului cu privire la armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația comunitară nr. 1345 din 24.11.2006, sunt următoarele:

„(...)

3. Se aprobă Regulamentul privind mecanismul de armonizare a legislației Republicii Moldova cu legislația comunitară (se anexează).

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr. 1345
din 24 noiembrie 2006

REGULAMENTUL
privind mecanismul de armonizare a legislației
Republicii Moldova cu legislația comunitară
Titlul I
Dispoziții generale

1. Prezentul Regulament reglementează înțelesul normelor ce țin de legislația comunitară, stabilește actele normative ce țin de noțiunea legislației comunitare, la care necesită a fi armonizată legislația Republicii Moldova, primordial în conformitate cu prioritățile stabilite în baza actelor bilaterale în vigoare care reglementează relațiile dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova, modul de armonizare a legislației și mecanismul instituțional de armonizare a legislației naționale cu legislația comunitară.

2. Armonizarea legislației naționale cu legislația comunitară este un proces continuu, care are drept scop asigurarea compatibilității depline a normelor de drept intern cu cele comunitare, prin modificarea, completarea sau elaborarea actelor normative naționale armonizate cu cerințele comunitare, ulterior aceste norme juridice devenind parte componentă a dreptului național.

3. Legislația comunitară constă din tratatele constitutive ale Uniunii Europene precum și din cele care le modifică și completează pe acestea (legislația primară), jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene, precum și actele emise de către instituțiile Uniunii Europene (legislația secundară). Convențiile multilaterale deschise numai statelor membre ale Uniunii Europene și, după caz, Comisiei Europene fac parte din legislația comunitară în cazul în care sînt desemnate ca atare de Uniunea Europeană. (...)”.

11) Strategia națională de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2016-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 511 din 25.04.2016, printre altele, conține următoarele constatări:

„28. În comparație cu alte țări din regiune, Republica Moldova a înregistrat performanțe mai reduse în atragerea investițiilor străine directe. Nivelul mediu estimat al influxurilor nete de investiții străine directe pe cap de locuitor în perioada 2005-2014 este de 87 dolari SUA, unul dintre cele mai scăzute din regiune...”

65. Cadrul legal și cadrul instituțional al Republicii Moldova nu sînt adecvate pentru atragerea investițiilor și dezvoltarea exportului. În legislația propriu-zisă, precum și în felul în care aceasta este implementată există lacune majore, cauzate de guvernarea inadecvată a economiei, vulnerabilitatea instituțiilor, cultura de afaceri slab dezvoltată, instabilitatea politică și macroeconomică, precum și de imprevizibilitatea mediului de afaceri. Cadrul de reglementare a afacerilor nu prevede garanții eficiente și clare pentru investitori: nu există practica unor acorduri de investiții care să ofere claritate privind drepturile și obligațiile ambelor părți, mecanisme de soluționare a problemelor de impozitare ... și nici mecanisme de soluționare a reclamațiilor din partea investitorilor...

66. În pofida unor reforme din ultimii 10 ani, climatul de afaceri moldovenesc rămîne unul dintre cele mai slabe din regiune. Aceasta subminează semnificativ efortul țării de a stimula competitivitatea prin atragerea investițiilor...

74. Deficiențele legate de implementarea necorespunzătoare a legilor alimentează în rândurile investitorilor

incertitudinea privind protejarea drepturilor de proprietate...

78. În pofida reformelor promovate în ultimii ani, procedurile vamale continuă să fie percepute ca împovărătoare de către mulți agenți economici implicați în operațiuni de export/import. Conform Raportului privind competitivitatea globală pentru anul 2015-2016, Republica Moldova s-a clasat pe locul 84 (din 144 de state analizate) conform poverii procedurilor vamale. Aceasta a fost apreciată de către companii cu un punctaj de 3,7 din 7 puncte, care nu s-a modificat față de ediția precedentă a raportului respectiv. Prin urmare, reformele inițiate în ultimii 2-3 ani de către Serviciul Vamal încă nu au reușit să se reflecte în deplină măsură asupra percepției agenților economici.

105. Subobiectivul A1. **Prevenirea și soluționarea eficientă a disputelor investiționale include măsurile menite să fortifice climatul investițional al Republicii Moldova.** În timp ce companiile străine au acces egal la justiție pentru soluționarea litigiilor, iar Legea cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător permite arbitrajul conform principiilor internaționale în cazul acceptării din partea ambelor părți, **investitorii străini sânt mai curând sceptici față de eficiența, imparțialitatea și integritatea sistemului judecătoresc autohton.**

106. Subobiectivul A2. **Îmbunătățirea politicii fiscal-vamale și administrării aferente este un răspuns direct la frecvențele litigii dintre investitorii străini și autoritățile fiscale/vamale din Republica Moldova...**

107. Subobiectivul A3. **Sporirea încrederii businessului față de stat și transparentizarea relațiilor business-stat vizează îmbunătățirea climatului de afaceri ...**

Subobiectivul include următoarele măsuri specifice:

- 1) **sporirea transparenței activităților de control (inclusiv pe segmentul fiscal și vamal) și oferirea de informații clare companiilor cu privire la procedurile de control ..."**

B. Acordurile internaționale

12. Autorul prezentei sesizări își întemeiază solicitările pe următoarele prevederi ale acordurilor internaționale:

1) **Prevederile relevante ale Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, din 27 iunie 2014 (M. O., 2003, nr. 159-162, art.648), ratificat prin Legea nr.112 din 2 iulie 2014 (M. O., 2014, nr. 185-199, art.442), sunt următoarele:**

„ARTICOLUL 1

Obiective

(1) *Se instituie prin prezentul acord o asociere între Uniune și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte.*

(2) *Obiectivele acestei asocieri sunt:*

(...)

(f) *să susțină eforturile Republicii Moldova care vizează dezvoltarea potențialului său economic prin intermediul unei cooperări internaționale, precum și prin intermediul apropierii legislației sale de cea a UE;*

[...]"

ARTICOLUL 193

Legislație și proceduri

(1) *Părțile convin că legislațiile lor respective în domeniul comercial și vamal sunt, în principiu, stabile și cuprinzătoare și că dispozițiile și procedurile sunt proporționale, transparente, previzibile, nediscriminatorii, imparțiale și aplicate în mod uniform și eficace și, printre altele:*

(a) *protejează și facilitează schimburile comerciale legitime prin aplicarea eficace a cerințelor legislative și prin asigurarea respectării acestora ...*

(h) *aplică instrumentele internaționale aplicabile în domeniul vamal și comercial, inclusiv cele elaborate de Organizația Mondială a Vănilor (OMV) (cadrul de standarde privind securitatea și facilitarea comerțului mondial), de OMC (Acordul privind valoarea în vamă), Convenția de la Istanbul privind admiterea temporară din 1990, Convenția internațională privind Sistemul armonizat de descriere și codificare a mărfurilor din 1983, Convenția ONU din 1975 privind transportul internațional de mărfuri sub acoperirea carnetelor TIR, Convenția internațională privind armonizarea controalelor mărfurilor la frontiere din 1982, precum și orientările practice ale Comisiei Europene în domeniul vamal (customs blueprints).*

ARTICOLUL 194

Relațiile cu mediul de afaceri

Părțile convin:

(e) *să se asigure că cerințele și procedurile lor vamale și conexe continuă să răspundă necesităților*

mun. Chișinău, str. Șciusev, 41-B, tel. 22 98 82

84
legitime ale sectorului comercial, urmează cele mai bune practici și restrâng în continuare cât mai puțin posibil comerțul.

ARTICOLUL 196

Determinarea valorii în vamă

(1) Pentru determinarea valorii în vamă a mărfurilor care fac obiectul comerțului între părți, se aplică dispozițiile Acordului privind punerea în aplicare a articolului VII din GATT 1994 conținute în anexa 1A la Acordul OMC, inclusiv eventualele modificări ulterioare. Aceste dispoziții sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta. Nu se utilizează valori minime în vamă.

(2) Părțile cooperează în vederea adoptării unei abordări comune privind aspectele legate de determinarea valorii în vamă”.

2) Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, prevede următoarele:

„Articolul 41

(1) Orice persoană are dreptul de a beneficia, în privește problemele sale, de un tratament imparțial, echitabil și într-un termen rezonabil din partea instituțiilor, organelor, oficiilor (...)

(2) Acest drept include în principal:

(...)

c) obligația administrației de a-și motiva deciziile”

3) Prevederile relevante ale Acordului de parteneriat și cooperare dintre Comunitățile Europene și statele lor membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, din 28 noiembrie 1994, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr.627 - XIII din 3 ianuarie 1995 (M. O., 1995, nr. 65-66, art.724), sunt următoarele:

Articolul 1

„Prin aceasta se instituie un parteneriat între Comunitate și Statele ei Membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte.

Obiectivele acestui parteneriat sunt:

(...)

- promovarea comerțului și investițiilor, precum și a relațiilor economice armonioase între Părți, pentru a încuraja astfel dezvoltarea lor economică durabilă;

(...)

Articolul 50

1) Părțile recunosc ca o condiție importantă pentru consolidarea legăturilor economice dintre Moldova și Comunitate o reprezintă apropierea legislației existente și viitoare a Republicii Moldova de cea a Comunității. Republica Moldova va întreprinde măsurile necesare pentru a asigura creșterea graduală a compatibilității legislației sale cu legislația comunitară.

2) Apropierea legislațiilor va cuprinde, în particular, următoarele domenii: legislația vamală, dreptul societăților, dreptul bancar, contabilitatea și fiscalitatea întreprinderilor (...)

4) Prevederile relevante ale Acordului General pentru Tarife și Comerț (GATT 1994), sunt următoarele:

„Articolul VII Evaluarea vamală

1. Părțile contractante recunosc, în ce privește determinarea valorii vamale, valabilitatea principiilor generale stabilite în paragrafele ce urmează în acest articol și se angajează a le aplica...

2. a) Valoarea vamală a mărfurilor importate trebuie să se bazeze pe valoarea reală a mărfurilor importate, la care se aplică taxele, sau a unor mărfuri similare și nu se va baza pe valoarea produselor de origine națională sau pe valori arbitrare sau fictive.

b) „Valoarea reală” va trebui să fie prețul la care, la data și locul stabilite prin legislația țării importatoare și cu ocazia operațiilor comerciale normale, aceste mărfuri sau mărfuri similare sunt vândute sau oferite spre vânzare la condiții de deplină competitivitate (...)

5) Prevederile relevante ale Acordului privind aplicarea Articolului VII GATT 1994 , sunt următoarele:

„Articolul 1

1. Valoarea în vamă a mărfurilor importate va fi valoarea de tranzacție, adică prețul efectiv plătit sau de plătit pentru mărfuri când acestea sunt vândute pentru export cu destinația țării de import, ajustate conform prevederilor Articolului 8, în măsura în care:

a) să nu existe restricții referitoare în privința cesiunii sau utilizării mărfurilor de către cumpărător, altele decât restricțiile care: i) sunt impuse sau cerute de lege sau de autoritățile țării de import, ii) limitează regiunea geografică în care mărfurile pot fi revândute, sau iii) nu afectează substanțial valoarea mărfurilor.,

b) ca vânzarea sau prețul să nu fie subordonate unor condiții sau unor prestații considerente pentru care a căror o valoarea nu poate fi determinată cu respect față de pentru ceea ce se referă la mărfurile de evaluat;

c) ca nici o parte a produsului oricărei revânzări, cesiuni sau utilizări ulterioare a mărfurilor de cumpărător să nu revină direct sau indirect vânzătorului, afară de cazul în care o ajustare corespunzătoare poate fi operată în conformitate cu prevederile Articolului 8; și

d) ca cumpărătorul și vânzătorul să nu fie legați sau, dacă sunt legați, valoarea de tranzacție să fie acceptabilă în scopuri vamale în conformitate cu prevederile paragrafului 2.

Articolul 7

2. Valoarea în vamă determinată conform prevederilor prezentului Articol nu se va baza:

a) pe prețul de vânzare, în țara de import, al mărfurilor produse în acea țară;

b) pe un sistem prevăzând acceptarea, în scopuri vamale, a celei mai ridicate din două valori posibile;

c) pe prețul mărfurilor pe piața internă a țării de export;

d) pe costul de producție, altul decât valorile calculate care au fost determinate pentru mărfurile identice sau similare conform prevederilor Articolului 6;

g) pe valori arbitrare sau fictive.

Articolul 13

Dacă, în cursul determinării valorii în vamă a mărfurilor importate, devine necesară întârzierea determinării definitive a valorii în vamă, importatorul mărfurilor va putea totuși să le ridice din vamă, cu condiția de a furniza, dacă i se cere, o garanție suficientă sub forma unei cauțiuni ...

ANEXA I

NOTE INTERPRETATIVE

Notă generală Aplicarea succesivă a metodelor de evaluare

1. Articolele 1-7 inclusiv, definesc modul de determinare a felului în care valoarea în vamă a mărfurilor importate trebuie să fie determinată conform prevederilor prezentului Acord. Metodele de evaluare sunt enunțate în ordinea în care ele sunt aplicabile. Prima metodă pentru evaluarea în vamă este definită în Articolul 1 și mărfurile importate trebuie să fie evaluate conform prevederilor acestui Articol de fiecare dată când condițiile prevăzute sunt îndeplinite.

2. Atunci când valoarea în vamă nu poate fi determinată conform prevederilor Articolului 1, ea va fi determinată prin examinarea succesivă ale articolelor următoare, până la primul dintre aceste articole care va permite determinarea valorii în vamă. Conform prevederilor Articolului 4, este posibil să se recurgă la prevederile Articolului care urmează imediat după acesta, în ordinea de aplicare, numai atunci când valoarea în vamă nu poate fi determinată conform prevederilor a unui Articol anumite.

4. Atunci când valoarea în vamă nu poate fi determinată conform prevederilor nici unuia dintre Articolele 1 până la 6 inclusiv, aceasta se va face conform prevederilor Articolului 7.

6) Decizia privind cazurile în care administrațiile vamale au motive să se îndoiască de veridicitatea sau exactitatea valorii declarate, OMC Runda Uruguay Decizii Ministeriale, Organizația Mondială a Comerțului G/VAL/1 din 27 aprilie 1995, Comitetul privind Determinarea valorii în vamă, Deciziile Ministeriale de la Marrakesh și textele privind determinarea valorii în vamă, printre altele, prevede următoarele:

(traducere neoficială)

„Luând în considerare art. 17 din Acord, punctul 6 din Anexa 3 la Acord, precum și deciziile relevante ale Comitetului Tehnic pentru determinarea valorii în vamă;

Decide următoarele:

1. „Atunci când o declarație a fost prezentată și administrația vamală are motive să se îndoiască de veridicitatea sau exactitatea informațiilor sau a documentelor prezentate în sprijinul acestei declarații, administrația vamală poate solicita importatorului să ofere explicații suplimentare, inclusiv documente sau alte dovezi, că valoarea declarată reprezintă cuantumul total efectiv plătit sau de plătit pentru importul

mun. Chișinău, str. Șciusev, 41-B, tel. 22 98 82

mărfurilor ... În cazul în care, după primirea informațiilor suplimentare sau în absența unui răspuns, administrația vamală are încă îndoieli rezonabile cu privire la veridicitatea sau exactitatea valorii declarate, aceasta poate, având în vedere dispozițiile articolului 11, să considere că valoarea în vamă a mărfurilor importate nu poate fi determinată în conformitate cu dispozițiile articolului 1. Înainte de a lua o decizie finală, administrația vamală va comunica importatorului, în scris dacă este cazul, motivele sale pentru a pune la îndoială veridicitatea sau exactitatea informațiilor sau documentelor oferite iar importatorului i se va acorda oportunitatea rezonabilă de a răspunde. Când va fi adoptată o decizie finală, administrația vamală va comunica importatorului în scris decizia sa și motivele”.

7) Prevederile relevante ale Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor nr. 1992 din 14.08.1992, în vigoare din 15.06.1997, sunt următoarele:

Articolul I

În scopul prezentului acord:

1) Termenul investiție desemnează orice fel de active deținute de un investitor al uneia din Părțile Contractante, investite pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, în conformitate cu legile și reglementările acesteia (...):

2) Termenul investitor desemnează orice persoană fizică sau juridică a unei Părți Contractante care a efectuat, efectuează sau se obligă să efectueze investiții pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, în conformitate cu legislația țării sale.

Articolul II

Promovarea și protejarea investițiilor

1) Fiecare Parte Contractantă va încuraja și va crea condiții favorabile investițiilor făcute pe teritoriul acesteia de către investitori ai celeilalte Părți Contractante.

3) Fiecare Parte Contractantă va oferi pe teritoriul său un tratament just echitabil pentru investiții ale investitorilor celeilalte Părți Contractante ...

Articolul IV

Naționalizarea sau exproprierea

1) Investițiile efectuate de către investitorii uneia dintre Părțile Contractante pe teritoriul celeilalte Părți Contractante nu vor putea fi naționalizate, expropriate sau supuse unor măsuri având un efect similar (...)

C. Jurisprudența Curții Europene

13. Prevederile relevante ale Hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului din 07.07.2011 în cauza Serkov c. Ucrainei (cererea nr. 39766/05), sunt următoarele:

„32. ... perceperea de TVA petentului aduce atingere drepturilor sale de proprietate în sensul Articolului 1 din Protocolul Nr. 1. Curtea nu vede niciun motiv pentru a statua altfel. Prin urmare, ceea ce trebuie stabilit este dacă această atingere a fost justificată în conformitate cu cerințele prevederilor CEDO.

33. Prima și cea mai importantă cerință a Articolului 1 din Protocolul Nr. 1 este aceea că orice atingere adusă de o autoritate publică folosinței liniștite a bunurilor ar trebui să fie legală: a doua teză a primului alineat autorizează privarea de bunuri doar „sub rezerva condițiilor prevăzute de lege”, iar al doilea alineat recunoaște faptul că Statele au dreptul de a controla folosința bunurilor prin „legiferare”. În plus, principiul statului de drept, unul dintre principiile fundamentale ale unei societăți democratice, este inerent în toate Articolele Convenției. Rezultă de aici că problema existenței unui echilibru echitabil între cerințele interesului general al comunității și cerințele protecției drepturilor fundamentale ale individului devine relevantă numai după ce s-a stabilit că atingerea în discuție a satisfăcut condiția referitoare la legalitate și nu a fost arbitrară (a se vedea Iatridis vs. Grecia [GC], nr. 31107/96, § 58, ECHR 1999-II).

34. Atunci când vorbește de „lege”, Articolul 1 al Protocolului Nr. 1 face aluzie la același concept ce se regăsește pretutindeni în Convenție (a se vedea Špaček s.r.o. vs. Republica Cehă, nr. 26449/95, § 54, 9 Noiembrie 1999). Acest concept impune mai întâi ca măsurile să se bazeze pe legislația națională. De asemenea, face referire la calitatea legislației în discuție, necesitând ca aceasta să fie accesibilă persoanelor implicate, precisă și previzibilă în aplicarea sa (a se vedea Beyeler vs. Italia [GC], nr. 33202/96, § 109, ECHR 2000-I).

35. Finalitatea conceptului de predictibilitate depinde într-o măsură considerabilă de conținutul instrumentului luat în discuție, domeniul pe care acesta este destinat să îl acopere și numărul și statutul celor

căroro acesta li se adresează ... Rolul jurisdicției instanțelor judiciare este tocmai acela de a elimina asemenea dubii interpretative, ținând cont de modificările din practica de zi cu zi (a se vedea *Gorzelik și Ceilalți vs. Polonia [GC]*, nr. 44158/98, § 65, 17 februarie 2004). Sarcina curților supreme de a asigura o aplicare uniformă și coerentă a legii nu poate fi subestimată în acest sens (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Tudor vs. România*, nr. 21911/03, §§ 29- 30, 24 martie 2009, și *Ștefănică și Ceilalți vs. România*, nr. 38155/02, §§ 36-37, 2 noiembrie 2010). Neîndeplinirea acestei sarcini de către o curte supremă poate avea consecințe incompatibile, printre altele, cu cerințele Articolului 1 din Protocolul Nr. 1 (a se vedea *Păduraru vs. România*, nr. 63252/00, §§ 98-99, ECHR 2005-XII (extrase)).

36. Curtea admite că revine în primul rând autorităților naționale sarcina să interpreteze și să aplice legislația națională. Cu toate acestea, Curtea are obligația de a verifica dacă modul în care legislația națională este interpretată și aplicată are consecințe care sunt conforme cu principiile Convenției, astfel cum este interpretată în lumina jurisprudenței Curții (a se vedea *Scordino vs. Italia (nr. 1) [GC]*, nr. 36813/97, §§ 190 și 191, ECHR 2006-V).

37. În cauza în discuție, acțiunea petentului împotriva autorității vamale a fost respinsă întrucât instanțele au considerat că scutirea de la plata TVA-ului nu se aplică operațiunilor de import realizate de petent. Cu toate acestea, prevederile legale cu privire la domeniul de aplicare al scutirii de la plata TVA-ului au făcut obiectul unor interpretări neunitare de către instanțele naționale. În special, la data de 15 ianuarie 2003, Curtea Supremă a adoptat o decizie de îndrumare prin care se sugera faptul că scutirea de TVA se aplica operațiunilor de import realizate de un singur contribuabil (unitar) (a se vedea alineatul 25 de mai sus). Ulterior, la data de 23 decembrie 2003, Curtea Supremă a adoptat o hotărâre contrară, considerând că scutirea de TVA nu se aplica operațiunilor de import realizate de asemenea contribuabili. Respectiva hotărâre a fost făcută publică și recomandată oficial pentru a servi de îndrumare în iunie 2004 (a se vedea alineatul 26 de mai sus), respectiv, la momentul la care petentul realiza import de bunuri din străinătate (a se vedea alineatul 6 de mai sus).

38. Nu poate fi exclus faptul că dreptul la scutirea de TVA, astfel cum a fost interpretat de Curtea Supremă la data de 15 ianuarie 2003, a reprezentat un factor semnificativ în deciziile petentului de a încheia acorduri comerciale înainte de realizarea operațiunilor de import relevante. Totuși, se pare că într-un anumit moment din activitatea sa comercială, petentul a descoperit că interpretarea de îndrumare cu privire la regimul de impozitare aplicabil operațiunilor de import s-a schimbat considerabil.

39. Curtea admite că este posibil să existe într-adevăr motive raționale pentru care interpretările juridice de îndrumare să necesite a fi revizuite. Curtea însăși, abordând dinamic și evolutiv interpretarea Convenției, se poate abate, unde este cazul, de la interpretările sale anterioare, asigurând astfel eficiența și modernitatea contemporană a Convenției (a se vedea *Vilho Eskelinen și Ceilalți vs. Finlanda [GC]*, nr. 63235/00, § 56, ECHR 2007-IV, și *Scoppola vs. Italia (nr. 2) [GC]*, nr. 10249/03, § 104, ECHR 2009-...).

40. Cu toate acestea, Curtea nu poate identifica nici o justificare pentru schimbarea interpretării juridice cu care s-a confruntat petentul. De fapt, Curtea Supremă nu a oferit niciun motiv care să explice reinterpretarea în discuție. O asemenea lipsă de transparență trebuie să fi afectat încrederea publicului în lege. În circumstanțele cauzei în discuție, Curtea consideră că modul în care instanțele naționale au interpretat prevederile legale relevante a compromis predictibilitatea acestora.

41. De asemenea, Curtea constată că posibilitatea unor asemenea interpretări diferite ale aceluiași prevederi legale a fost generată în esență de situația necorespunzătoare în care se află legislația națională cu privire la acest subiect. Normele incluse în Decretul Prezidențial și Legea cu privire la TVA lasă în mod nejustificat loc de interpretare a modurilor în care acestea ar putea fi corelate, precum și în ceea ce privește înțelegerea sferei de acțiune și înțelesului exact al cerințelor acestora.

42. În consecință, în opinia Curții, absența predictibilității necesare și a clarității legislației naționale cu privire la o asemenea problemă fiscală importantă, generând interpretări juridice contrare, determină nerespectarea cerinței privind „calitatea dreptului” prevăzută de Convenție.

43. În acest sens, Curtea nu poate trece cu vederea cerința prevăzută de secțiunea 4.4.1 din Legea privind Răspunderea Contribuabililor (Plăți), care stipula faptul că, în cazul în care legislația națională oferea interpretări ambigue sau multiple ale drepturilor și obligațiilor contribuabililor, autoritățile naționale aveau obligația de a recurge la abordarea care era mai favorabilă pentru contribuabil. Or în cazul de față, autoritățile au optat tocmai pentru interpretarea mai puțin favorabilă pentru contribuabil a legislației naționale, ceea ce a dus la perceperea de TVA petentului (a se vedea de asemenea *Shchokin vs. Ucraina*, nr. 23759/03 și nr. 37943/06, § 57, 14 octombrie 2010).

44. Considerentele de mai sus sunt suficiente pentru a permite Curții să ajungă la concluzia că atingerea adusă drepturilor de proprietate ale petentului a fost ilegală în scopul Articolului 1 din Protocolul Nr. 1. Din acest motiv se reține că avut loc o încălcare a respectivei prevederi.

14. Prevederile relevante ale Hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului din 29.04.2008 în cauza Burden c. Regatului Unit, sunt următoarele:

„59 (...) *Articolul 1 al Protocolului 1 adițional la CEDO se aplică în cazul impunerii obligației de a plăti impozite. (...)*”

15. Prevederile relevante ale Hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului din 14.10.2010 în cauza Shchokin c. Ucrainei, sunt următoarele:

„57 (...), *Omisiunea de a trata toate îndoielile apărute la aplicarea legislației în favoarea contribuabilului confirmă încă o dată ilegalitatea ingerinței*”.

D. Jurisprudența Curții Constituționale

16. Prevederile relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 24 din 09.10.2014, sunt următoarele:

„80. *Articolul 19 din Legea nr.595-XIV privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova stabilește că tratatele internaționale se execută cu bună-credință, în conformitate cu principiul pacta sunt servanda. Republica Moldova nu poate invoca prevederile legislației sale interne ca justificare a neexecutării unui tratat la care este parte.*

81. *În acest sens, prin Hotărârea nr.55 din 14 octombrie 1999, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra interdependenței dintre actele normative naționale și tratatele internaționale și a menționat că normele și principiile unanim recunoscute ale dreptului internațional sunt executorii pentru Republica Moldova în măsura în care ea și-a exprimat consimțământul de a fi legată prin actele internaționale respective. Prin urmare, executarea prevederilor tratatelor internaționale pe care Republica Moldova le-a ratificat este indiscutabilă.*

82. *În Decizia nr.17 din 7 noiembrie 2013, Curtea a reiterat că la încheierea și executarea tratatelor internaționale Republica Moldova urmează să se conformeze principiilor și normelor de drept internaționale, precum și dispozițiilor constituționale și legale naționale, care guvernează problemele tratatelor, și să le execute cu bună-credință.*

138. *Curtea menționează că procedura de aproximare a legislației naționale cu cea a Uniunii Europene nu este una automată și unilateral realizată de UE, ci derulează potrivit mecanismelor legislative naționale, stabilite de Legea nr.780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative și Legea nr.317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale. Mai mult ca atât, legile citate consacra deja principiul necesității armonizării legislației Republicii Moldova cu cea a Uniunii Europene, iar mecanismul propriu-zis este stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 1345 din 24 noiembrie 2006 cu privire la armonizarea legislației naționale cu legislația comunitară, pe lângă Ministerul Justiției fiind instituit în acest sens Centrul de Armonizare a Legislației”.*

17. Prevederile relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 29 din 28.10.2016, sunt următoarele:

„52. *Astfel, art. 60 alin. (1) din Constituție prevede expressis verbis principiul potrivit căruia Parlamentul este unica autoritate legiuitoare a statului, iar în conformitate cu prevederile art.66 din Constituție, adoptarea legilor constituie prerogativa exclusivă a Parlamentului.*

53. *Totodată, Curtea reține că pentru organizarea executării legilor, potrivit dispozițiilor art. 102 din Constituție, Guvernul adoptă hotărâri.*

54. *Curtea reamintește că, în Hotărârea nr. 23 din 6 septembrie 2013, a relevat că „[...] potrivit prevederilor art. 96 coroborate cu dispozițiile art. 102 alin. (2) din Constituție, Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice. În virtutea acestui rol, Guvernul efectuează o activitate exclusiv executivă, principala sa atribuție fiind organizarea și asigurarea executării legilor, în care scop emite acte normative sub formă de hotărâri și dispoziții. Actele normative, adoptate de către Guvern în temeiul și pentru executarea legilor, nu trebuie să contravină prevederilor acestora sau să le depășească.”*

70. *Curtea reține că Guvernul, fiind o autoritate a puterii executive, are competența de a adopta hotărâri pentru organizarea executării legilor. Astfel, Legea Supremă nu abilitază Guvernul cu dreptul de a institui*

mun. Chișinău, str. Șciusev, 41-B, tel. 22 98 82

norme primare.

71. *Curtea reamintește că actul normativ subordonat legii nu poate conține norme primare, iar conținutul actului normativ urmează să fie în strictă corespundere cu normele și scopul legii sau ale actului normativ superior și nu poate introduce reglementări noi, altele decât cele stabilite de lege sau actul superior. De asemenea, actul normativ nu poate interveni în domenii nereglementate de lege. Actele Guvernului sunt acte complementare, ce dezvoltă și concretizează dispozițiile legii.*

73. *De asemenea, art.73 alin.(3) din Legea nr.317 din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale prevede că actele normative se vor limita strict la cadrul stabilit de actele superioare în a căror executare se emit și nu pot să contravină prevederilor acestora”.*

E. Jurisprudența relevantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene

18. Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 12.12.2013 în cauza C-116/12, prevede următoarele:

„36 În ceea ce privește obiectivul urmărit, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că reglementarea Uniunii referitoare la evaluarea în vamă urmărește stabilirea unui sistem echitabil, uniform și neutru care să excludă utilizarea de valori în vamă arbitrare sau fictive (Hotărârea din 6 iunie 1990, *Unifert*, C-11/89, Rec., p. I-2275 punctul 35, Hotărârea din 19 octombrie 2000, *Sommer*, C-15/99, Rec., p. I-8989, punctul 25, și Hotărârea din 16 noiembrie 2006, *Compaq Computer International Corporation*, C-306/04, Rec., p. I-10991, punctul 30).

43 În consecință, rezultă atât din modul de redactare a articolelor 29-31 din codul menționat, cât și din ordinea în care trebuie să fie aplicate criteriile de stabilire a valorii în vamă în conformitate cu aceste articole că respectivele dispoziții prezintă o legătură de subsidiaritate între ele. Astfel, numai atunci când valoarea în vamă nu poate fi stabilită prin aplicarea unei anumite dispoziții trebuie să se recurgă la dispoziția care urmează imediat după aceasta în ordinea stabilită.

44 Întrucât, conform articolului 29 din Codul vamal, valorii de tranzacție i se acordă prioritate în cadrul evaluării în vamă, această metodă de stabilire a valorii în vamă este considerată a fi cea mai adaptată și cea mai frecvent utilizată.

50 În aceste condiții, valoarea în vamă a mărfurilor este, în temeiul articolului 29 din Codul vamal, prețul efectiv plătit pentru aceste mărfuri, sub rezerva ajustărilor care trebuie efectuate în conformitate cu articolul 32 din acest cod.

64 Constatarea existenței unei practici abuzive necesită, pe de o parte, un ansamblu de împrejurări obiective din care rezultă că, în pofida unei respectări formale a condițiilor prevăzute de reglementarea Uniunii, obiectivul urmărit de această reglementare nu a fost atins. Constatarea respectivă necesită, pe de altă parte, existența unui element subiectiv care constă în voința de a obține un avantaj rezultat din reglementarea respectivă prin crearea artificială a condițiilor necesare pentru obținerea sa. *Existența unui astfel de element subiectiv poate fi stabilită, printre altele, prin dovedirea unei înțelegeri între exportatorul stabilit în Uniune, beneficiar al restituirilor, și importatorul mărfurilor în țara terță (Hotărârea din 14 decembrie 2000, Emsland-Stärke, C-110/99, Rec., p. I-11569, punctele 52 și 53, precum și Hotărârea Eichsfelder Schlachtbetrieb, citată anterior, punctul 39).*

65 *Instanța națională este cea căreia îi revine sarcina de a stabili existența acestor două elemente, care pot fi dovedite în conformitate cu normele dreptului național, cu condiția să nu se aducă atingere eficacității dreptului Uniunii (Hotărârea Emsland-Stärke, citată anterior, punctul 54)”.*

19. Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauza C-46/16, prevede următoarele:

„15. Articolul 6 alineatele (1) și (3) din Codul vamal prevede următoarele:

[...]

(3) *Deciziile adoptate de autoritățile vamale în scris, care fie resping solicitările, fie sunt în detrimentul persoanelor cărora le sunt adresate, trebuie să stipuleze motivele pe care se întemeiază. Ele trebuie să menționeze posibilitatea exercitării unei căi de atac prevăzute la articolul 243.*

44. *Astfel, pe baza acestor dispoziții și a prevederilor Acordului GATT privind valoarea în vamă pe care se întemeiază acestea, rezultă că, pentru determinarea valorii în vamă, metoda valorii de tranzacție trebuie aplicată în sens cât mai larg(10). Acest aspect nu este confirmat doar în preambulul la acord, ci și de faptul că*

metodele alternative de determinare a valorii în vamă trebuie aplicate numai atunci când această valoare nu se poate determina pe baza valorii de tranzacție(11). În mod corespunzător, Curtea a precizat că, având în vedere faptul că metoda valorii de tranzacție are prioritate, cerințele pentru aplicarea acestei metode nu trebuie să fie interpretate în sens prea strict(12).

68. Cu toate acestea, în mod necesar, în cadrul determinării valorii în vamă, administrația vamală are anumite obligații de verificare, întrucât din economia articolelor 29-31 din Codul vamal rezultă că diferitele metode care pot fi utilizate pentru determinarea valorii în vamă se află într-un raport de subsidiaritate(31). Aceasta înseamnă că administrația vamală trebuie să examineze în fiecare caz individual, cu atenția cuvenită, dacă sunt îndeplinite condițiile de aplicare a unei metode, înainte de a trece la următoarea metodă. În acest sens, Codul vamal prevede că (cu anumite restricții)(32), autoritățile vamale din statul membru au dreptul de a procura informații de la persoanele care participă direct sau indirect la operațiunile efectuate în cadrul schimbului de mărfuri(33).

69. **Obligația autorităților vamale de a verifica cu diligență respectarea cerințelor pentru aplicarea metodelor respective de determinare a valorii în vamă corespunde și caracterului subsidiar al acestor metode, acordat de legiuitor în mod intenționat. Astfel, având în vedere că legiuitorul nu a acordat autorităților libertatea de a alege între metodele aplicabile, acestea trebuie să depună eforturi în sensul utilizării metodei prioritare înainte de a utiliza metode de rang subordonat acesteia.**

76. (...) deciziile adoptate de autoritățile vamale în scris care sunt în detrimentul persoanelor cărora le sunt adresate trebuie motivate.

77. În plus, în domeniul aplicării dreptului Uniunii, autorităților naționale le incumbă o obligație generală de motivare. Cu toate că articolul 41 din Carta drepturilor fundamentale nu se aplică direct în cazul aplicării normelor din dreptul Uniunii în statele membre(36), **dreptul la bună administrare, garantat la articolul menționat, este expresia unui principiu general de drept al Uniunii, astfel încât autoritățile naționale au obligația să respecte cerințele care rezultă din acest drept atunci când aplică dreptul Uniunii(37).**

78. În plus, o motivare adecvată este indispensabilă și pentru respectarea dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă, care rezultă din principiul efectivității, întrucât numai aceasta pune o persoană în situația de a decide în cunoștință de cauză dacă îi este util să se adreseze instanței. În același timp, este necesară o motivare suficientă pentru ca instanțele să poată examina decizia unei autorități de a refuza să acorde un drept prevăzut în dreptul Uniunii(38).

79. În lumina acestor cerințe, precum și având în vedere sistemul subsidiarității, deja evocat, care guvernează aplicarea metodelor de determinare a valorii în vamă prevăzute în Codul vamal, este evident, în primul rând, că autoritatea vamală trebuie să motiveze în mod suficient în decizia sa aplicabilitatea metodei selectate de determinare a valorii în vamă și de ce nu se aplică una dintre metodele prioritare. Așadar, atunci când aplică metoda prevăzută la articolul 31 din Codul vamal, autoritatea vamală trebuie să justifice neîndeplinirea condițiilor pentru aplicabilitatea metodelor prevăzute la articolele 29 și 30 din Codul vamal.

81. În al treilea rând, obligația motivării, care incumbă administrației vamale, impune ca în decizia sa aceasta să prezinte modul de calcul al cuantumului final al valorii în vamă. Astfel, în cazul în care această valoare se stabilește prin aplicarea articolului 31 din Codul vamal, trebuie să se precizeze ce date erau disponibile pe teritoriul Uniunii și au fost utilizate pentru calculul valorii în vamă.

82. Astfel, în sfârșit, este necesar ca deja decizia privind determinarea valorii în vamă să conțină o motivare suficientă, întrucât obligația motivării trebuie să documenteze și modul în care procedează autoritatea în cadrul examinării aplicabilității diferitor metode de determinare a valorii în vamă. Astfel se garantează de fapt că se examinează atent îndeplinirea condițiilor pentru aplicabilitatea fiecărei metode. În lipsa unor informații cuprinzătoare, ar fi cu adevărat foarte dificil să se controleze dacă a fost sau nu a fost efectuată o asemenea verificare sau dacă nu a avut loc decât o confirmare retroactivă a unei decizii adoptate din alte motive(39). Prin urmare, pentru o administrație care a respectat articolele 29-31 din Codul vamal și care a examinat cu atenție, prin parcurgere succesivă, condițiile aplicabilității diferitor metode, ar trebui să nu fie dificil să prezinte în decizia sa finală motivul pentru care a optat pentru metoda selectată de determinare a valorii în vamă, și nu pentru una dintre metodele care o precedau pe aceasta.

83. Un asemenea auto-control al administrației vamale nu este posibil decât într-o formă atenuată, atunci când motivarea suficientă este furnizată abia ulterior, la cererea persoanei interesate(40). Această concluzie este valabilă cu atât mai mult în cazul depunerii ulterioare a motivării în cadrul procedurii judiciare. În această situație, persoana interesată nu are posibilitatea să decidă în cunoștință de cauză, având în vedere toate împrejurările, dacă îi este util să se adreseze instanței."

V. Expunerea pretinselor încălcări ale Constituției precum și a argumentelor aduse în sprijinul acestor afirmații.

mun. Chișinău, str. Șciusev, 41-B, tel. 22 98 82

20. Activitatea de întreprinzător a ICS „Prețuri pentru tine” SRL (în cele ce urmează „investitor străin”) este bazată pe comercializarea mărfurilor de import. În cadrul operațiunilor vamale (a se vedea art. 1 pct. 22) Cod vamal), în special în procesul evaluării și percepției drepturilor de import, fiind investit cu atribuții de administrare fiscală (a se vedea art. 131, 154 Cod fiscal, art. 11 lit. b) Cod vamal coroborat art. 117 lit. b) Cod vamal, art. 6 alin. (5) lit. b), 100 Cod fiscal), organul vamal întreprinde acțiuni care aduc atingere dreptului de proprietate în sensul art. 46, 127 alin. (1) din Constituție, garantat prin art. 1 Primul Protocol adițional CEDO (a se vedea inclusiv & 32, Hotărârea CtEDO din 07.07.2011 în cauza Serkov c. Ucrainei; Hotărârea CtEDO din 29.04.2008 în cauza Burden c. Regatului Unit).

21. Atingerile aduse dreptului fundamental al investitorului străin sunt ilegale, contrare scopului art. 1 Primul Protocol adițional CEDO (&& 32-44, Hotărârea CtEDO din 07.07.2011 în cauza Serkov c. Ucrainei). Dispozițiile normative care reprezintă obiectul sesizării (în cele ce urmează „dispozițiile criticate”), puse în aplicare de autoritatea vamală și care se aplică la judecarea cauzei civile, nu sunt „proporționale, transparente, previzibile, nediscriminatorii, imparțiale și aplicate în mod uniform și eficace”, acestea contravin „instrumentelor internaționale aplicabile în domeniul vamal și comercial, inclusiv celor elaborate ... de OMC (Acordul privind valoarea în vamă) ...” (a se vedea art. 193 alin. (1), 196 alin. (1) din Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și Statele membre ale acestora, pe de altă parte (în cele ce urmează „Acordul de Asociere RM-UE)).

22. Dispozițiile criticate denotă prezența unor abordări contrare legislației comunitare privind aspectele legate de determinarea valorii în vamă (a se vedea art. 196 alin. (2) din Acordul de Asociere RM-UE). Această situație afectează nu doar dreptul de proprietate dar și garanțiile oferite prin acordurile internaționale investițiilor provenite dintr-o țară membră a UE.

23. Dispozițiile criticate contravin art. 1, 50 din Acordul de parteneriat și cooperare dintre Comunitățile Europene și Statele lor membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, din 28 noiembrie 1994; art. II, IV din Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor, nr. 1992 din 14.08.1992.

Neconstituționalitatea dispozițiilor art. 8 alin. (5) din Legea cu privire la tariful vamal, nr. 1380 din 20.11.1997, în partea ce țin de sintagmele „la cererea declarantului” și „de a declara recurs fără penalizare”.

24. Metoda de bază pentru determinarea valorii în vamă a mărfii este „valoarea de tranzacție” (Art. VII GATT 1994, art. 1 din Acordul privind aplicarea Articolului VII GATT 1994, art. 70 din Codul vamal al Uniunii aprobat prin Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 09.10.2013). Acordurile internaționale, cât și Codul vamal al Uniunii Europene, stabilesc cu claritate condițiile care exclud aplicarea acestei metode, componentele (elementele) care se includ în „valoarea tranzacției”, cât și „elementele care nu se includ în această valoare” (art. 70 alin. (3), 71, 72 din Codul vamal al Uniunii Europene). Practica internațională denotă că „majoritatea autorităților vamale aplică metoda valorii de tranzacție în mai mult de 90 la sută din importurile lor” (Vama, Publicație periodică a Serviciului Vamal, octombrie-decembrie 2013, nr. 4(34), Ghidul valorii în vamă, pag. 3).

25. Pe lângă metoda de bază, acordurile internaționale stabilesc câteva metode alternative, Codul vamal al Uniunii Europene definindu-le ca fiind „Secundare” (art. 2-6 din Acordul privind aplicarea Articolului VII GATT 1994, art. 74 alin. (2) din Codul vamal al Uniunii Europene aprobat prin Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 09.10.2013).

În cazul în care, valoarea în vamă a mărfurilor importate nu poate fi determinată prin aplicarea acestor metode, ea va fi determinată prin folosirea mijloacelor rezonabile compatibile cu

62

principiile și prevederile generale ale Acordului privind aplicarea Articolului VII GATT 1994 și ale Articolului VII al GATT 1994 și pe baza datelor disponibile în țară de import (*a se vedea art. 74 alin. (3) din Codul vamal al Uniunii Europene, art. 7 din Acordul privind aplicarea Articolului VII GATT 1994*).

La nivel național, această metodă este definită ca fiind „*de rezervă*”, conform dispozițiilor art. 10 alin. (1) lit. g), 17 din Legea cu privire la tariful vamal, nr. 1380 din 20.11.1997.

26. Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție a UE „*administrația vamală are anumite obligații de verificare, întrucât ... diferitele metode care pot fi utilizate pentru determinarea valorii în vamă se află într-un raport de subsidiaritate. Aceasta înseamnă că administrația vamală trebuie să examineze în fiecare caz individual, cu atenția cuvenită, dacă sunt îndeplinite condițiile de aplicare a unei metode, înainte de a trece la următoarea metodă. Obligația autorităților vamale de a verifica cu diligență respectarea cerințelor pentru aplicarea metodelor respective de determinare a valorii în vamă corespunde și caracterului subsidiar al acestor metode, acordat de legiuitor în mod intenționat. Astfel, având în vedere că legiuitorul nu a acordat autorităților libertatea de a alege între metodele aplicabile, acestea trebuie să depună eforturi în sensul utilizării metodei prioritare înainte de a utiliza metode de rang subordonat acesteia*” (pct. 68, 69 din Hotărârea în cauza C-46/16). Concomitent, „*valorii de tranzacție*” i se acordă prioritate în cadrul evaluării în vamă, această metodă de stabilire a valorii în vamă este considerată a fi cea mai frecvent utilizată (pct. 44 din Hotărârea Curții de Justiție a UE în cauza C-116/12).

27. Reglementările internaționale, inclusiv cele ce se conțin în Codul vamal al UE (Regulamentul (UE) nr. 952/2013) au menirea să „*excludă utilizarea de valori în vamă arbitrare sau fictive*” (pct. 36 din Hotărârea în cauza C-116/12).

28. Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție a UE, autoritatea vamală este în drept să nu accepte „*valoarea tranzacției*” în cazul în care operatorul economic/importatorul influențează valoarea în vamă prin anumite „*practici abuzive*”. În același timp, „*constatarea existenței unei practici abuzive necesită, pe de o parte, un ansamblu de împrejurări obiective din care rezultă că, în pofida unei respectări formale a condițiilor prevăzute de reglementare ..., obiectivul urmărit de această reglementare nu a fost atins. Constatarea respectivă necesită, pe de altă parte, existența unui element subiectiv care constă în voința de a obține un avantaj rezultat din reglementarea respectivă prin crearea artificială a condițiilor necesare pentru obținerea sa. Existența unui astfel de element subiectiv poate fi stabilită, printre altele, prin dovedirea unei înțelegeri între exportatorul ..., beneficiar al restituirilor, și importatorul mărfurilor în țara terță ... Instanța națională este cea căreia îi revine sarcina de a stabili existența acestor două elemente, care pot fi dovedite în conformitate cu normele dreptului național*” (pct. 64, 65 din Hotărârea în cauza C-116/12).

29. În cazul investitorului străin, autoritatea vamală a perceput taxe majorate (*inclusiv TVA*), calculate abuziv datorită majorării arbitrare a valorii în vamă a mărfii prin ignorarea caracterului subsidiar al metodelor de determinare în vamă a valorii mărfii (pct. 26, 27 *supra*), fără a se încerca, cel puțin, să se stabilească că importatorul/investitorul ar fi influențat valoarea prin „*practici abuzive*” (*a se vedea pct. 28 supra*). Autoritatea vamală a majorat valoarea în vamă a mărfii prin aplicarea „*metodei de rezervă*” pe simplu motiv că mărfurile originare din Turcia sau China „*prezintă riscul de subevaluare*”. În același timp, funcționarii vamali nu au încercat niciodată să demonstreze pertinenta acestui risc operațiunilor de import efectuate de investitor (pct. 4 *supra*). Astfel, ingerința în dreptul fundamental al investitorului, garantat prin art. 1 Primul Protocol adițional CEDO, este una ilegală (*a se vedea Hotărârea CtEDO din 07.07.2011 în cauza Serkov c. Ucrainei*).

30. Viciul de calitate a dispozițiilor criticate s-a soldat cu îngrădirea nejustificată a dreptului fundamental.

Criticile aduse sintagmei „la cererea declarantului”

31. Potrivit art. 8 alin. (5) din Legea nr. 1380 din 20.11.1997, în cazul în care persoana cu funcții de răspundere a autorității vamale adoptă **decizia privind imposibilitatea de a accepta valoarea în vamă a mărfii anunțate de declarant**, autoritatea vamală, *la cererea declarantului*, îl înștiințează în scris despre motivele neacceptării valorii date. Potrivit art. 5 pct. 39 din Codul vamal al Uniunii Europene (*Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013*) în domeniul reglementărilor vamale „**decizie**” înseamnă orice **act administrativ** emis de autoritatea vamală în domeniul legislației vamale care reglementează un anumit caz și având efecte juridice asupra unei sau mai multor persoane în cauză.

32. Din dispozițiile criticate nu rezultă cu suficientă claritate dacă autoritatea vamală îi comunică părții interesate „*decizia motivată*” sau doar „*motivele neacceptării valorii*” care se conțin într-un simplu înscris (*a se vedea pct. 10 supra*). În același timp, este evident că comunicarea „*motivelor*” are loc doar „*la cererea declarantului*”.

33. În sensul art. 22 alin. (4) din Codul vamal al Uniunii Europene (*Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013*), **decizia** autorității vamale produce efecte de la data la care este primită de către solicitant sau la care se consideră că a fost primită. Potrivit art. 22 alin. (7) din Codul vamal al Uniunii Europene, în orice **decizie** care are consecințe nefavorabile pentru solicitant se specifică motivele pe care se întemeiază aceasta și se menționează calea de atac. Conform dispozițiilor art. 29 din Codul vamal al Uniunii Europene, cu excepția cazului în care o autoritate vamală acționează în calitate de autoritate judiciară, articolul 22 alin. (4) și (7) se aplică și **deciziilor** luate de autoritățile vamale fără depunerea unei cereri prealabile de către persoana interesată.

34. În raport cu cele enunțate se atestă că dispozițiile criticate contravin reglementărilor ce se conțin în Codul vamal al Uniunii Europene, situație incompatibilă nu doar cu prevederile art. 4 din Legea nr. 780/27.12.2001 în partea ce ține de sintagma „*inclusiv legislației comunitare*”, dar și cu angajamentele asumate de Republica Moldova prin art. 1, 50 din Acordul de parteneriat și cooperare dintre Comunitățile Europene și statele membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, din 28 noiembrie 1994, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 627-XIII din 3 ianuarie 1996; art. 1 alin. (2) lit. f), 193 alin. (1), 194 lit. e), 196 alin. (2) din Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și Statele membre ale acestora, pe de altă parte, din 27 iunie 2014, ratificat prin Legea nr. 112 din 2 iulie 2014; Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor, nr. 1992 din 14.08.1992. În așa mod, **dispozițiile criticate contravin art. 8 alin. (1) din Constituție.**

35. Acționând sub imperiul „*principiului protecției încrederii legitime*”, care se înscrie printre „*principiile fundamentale ale Uniunii*” (*a se vedea pct. 58 din Hotărârea Curții de Justiție a UE nr. C-46/16*) investitorul străin – ICS „Prețuri pentru tine” SRL este îndreptățit să mizeze că Parlamentul RM și autoritatea vamală vor avea „*abordări comune*” cu Uniunea Europeană privind „*aspectele legate de determinarea valorii în vamă*” (*a se vedea art. 196 alin. (2) din Acordul de Asociere RM-UE*), astfel, încât să beneficieze de un tratament adecvat în baza unor dispoziții și proceduri „*proporționale, transparente, previzibile, nediscriminatorii, imparțiale și aplicate în mod uniform și eficace*”. Ingerințele admise de autoritatea vamală prin perceperea de TVA în baza unor dispoziții care nu sunt precise și previzibile în aplicare (*a se vedea & 109 din Hotărârea CtEDO în cauza Beyeler c. Italiei, Hotărârea CtEDO în cauza Serkov c. Ucrainei*), aduc atingeri ilegale dreptului fundamental garantat prin art. 1 Primul Protocol adițional CEDO. Respectiv, **dispozițiile criticate contravin art. 4 alin. (1), 46, 54 din Constituție.**

Criticile aduse sintagmei „de a declara recurs fără penalizare”

36. Autorul sesizării nu contestă dreptul legiuitorului de a reglementa prin lege unele garanții suplimentare care ar avea menirea să asigure evitarea abuzurilor din partea funcționarilor vamali, altele decât cele prevăzute în acordurile internaționale sau legislația comunitară. Parlamentul RM a prevăzut la alin. (5) din art. 8 al Legii nr. 1380/20.11.1997 adoptarea de către autoritatea vamală a unei „**decizii privind imposibilitatea de a accepta valoarea în vamă a mărfii anunțate de declarant**”. Asemenea reglementări nu se regăsesc și acordurile internaționale.

37. Necontestând oportunitatea reglementărilor privind „**decizia**” enunțată, punem în evidență că dispozițiile criticate contravin tehnicii legislative, în special, acestea nu respectă principiile „*coerenței, consecvenței și echilibrului între reglementările concurente, consecutivității, stabilității și predictibilității normelor juridice*” (a se vedea inclusiv art. 4 alin. (3) lit. a) b) din *Legea privind actele legislative*).

38. Reiterăm că în domeniul reglementărilor vamale **decizia** autorității vamale reprezintă un **act administrativ** (a se vedea pct. 31 supra). Respectiv, dispozițiile art. 20, 53 alin. (1) din Constituție coroborate jurisprudenței Curții Constituționale (a se vedea inclusiv Hotărârea CC nr. 18 din 11.12.2012, pct. 43-49) obligau legiuitorul să instituie o cale de atac împotriva **actului administrativ** sau să indice cu suficientă claritate că **decizia** poate fi atacată conform prevederilor Legii contenciosului administrativ. Numai așa putea fi asigurată „*previzibilitatea procedurii*” (a se vedea inclusiv art. 193 alin. (1) din *Acordul de Asociere RM-UE*). Doar în așa mod putea fi reglementată o procedură de control, capabilă să „*cenzureze*” actele administrative, care se referă la drepturile importatorului, în speță a investitorului străin, și care aduc atingere dreptului fundamental garantat prin art. 1 Primul Protocol adițional CEDO (a se vedea inclusiv *Hotărârea CtEDO în cauza Serkov c. Ucrainei*).

39. Parlamentul a reglementat „*posibilitatea*” contestării **deciziei**, oferindu-i părții interesate dreptul de a „*declara recurs fără penalizare*”. Prevederile legale enunțate nu sunt „*precise și previzibile*”, iar actele normative secundare nu înlătură viciul de calitate a dispozițiilor criticate. Cadrul legal național nu reglementează procedura contestării **deciziei administrative** – actului administrativ prin declararea unui „recurs”. În așa mod, **dispozițiile criticate contravin art. 23 din Constituție**.

40. La adoptarea deciziei în condițiile art. 8 alin. (5) din Legea cu privire la tariful vamal urmează să fie respectate exigențele degajate de caracterul subsidiar al metodelor de determinare a valorii în vamă a mărfii (a se vedea inclusiv pct. 26, 27, 29 supra), să se țină cont de criteriile care implică constatarea prezenței unor „*practici abuzive*” (a se vedea pct. 28 supra). Aceste aspecte, inclusiv faptul că decizia emisă în condițiile legii nu reprezintă altceva decât un act administrativ, obligau legiuitorul să asigure respectarea „*dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă*” (a se vedea inclusiv pct. 78 din *Hotărârea Curții de Justiție a UE în cauza nr. C-46/16*), care devine unul iluzoriu și doar teoretic în cazul nereglementării căii de atac, prin norme „*precise și previzibile*”. În așa mod, **dispozițiile criticate contravin art. 20, 53 din Constituție**.

41. Viciul de calitate a legii generează încălcarea dreptului garantat prin art. 46 din Constituție coroborat art. 1 Primul Protocol adițional CEDO, or, simpla existență a „*legii*” nu justifică o ingerință, în acest sens fiind necesar ca „*legii*” să respecte criteriile de calitate, inclusiv criteriul de „*previzibilitate în aplicare*”.

42. Dispozițiile criticate contravin art. 193 alin. (1) din *Acordul de Asociere RM-UE*, respectiv sunt **contrare art. 8 alin. (1) din Constituție**.

Neconstituționalitatea dispozițiilor art. 8 alin. (6) din Legea cu privire la tariful vamal în partea ce ține de sintagmele „la cererea scrisă a declarantului” și „în termen de o lună”

43. Decizia „*definitivă*”, adoptată în condițiile art. 8 alin. (6) din Legea cu privire la tariful vamal reprezintă un alt **act administrativ** comparativ cu „*decizia*” adoptată de organul vamal în

65

condițiile alin. (5) art. 8 din lege. Decizia „definitivă”/„decizie finală” este prevăzută la pct. 1 din Decizia privind cazurile în care autoritățile vamale au motive să se îndoiască de veridicitatea sau exactitatea valorii declarate, OMC Runda Uruguay Decizii Ministeriale, Organizația Mondială a Comerțului G/VAL/1 din 27 aprilie 1995, Comitetul pentru Determinarea valorii în vamă, Deciziile Ministeriale de la Marrakech și textele privind determinarea valorii în vamă (*în cele ce urmează „tratat internațional”*).

44. Potrivit tratatului internațional „când va fi adoptată o **decizie finală**, administrația vamală va comunica importatorului în scris decizia sa și motivele”.

45. Obligația autorității vamale de a comunica importatorului/declarantului decizia definitivă privind valoarea în vamă a mărfii, fără depunerea unei cereri prealabile de către persoana interesată, este prevăzută în art. 29 coroborat art. 22 alin. (4), (7) din Codul vamal al Uniunii Europene (*Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013, a se vedea inclusiv pct. 33 supra*). Dreptul persoanei interesate de a i se aduce la cunoștință decizia definitivă motivată cu privire la valoarea în vamă a mărfii, în cazul în care această decizie aduce atingere intereselor personale, este garantat prin art. 41 din Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene, **art. 34 alin. (2) din Constituție**.

46. Dispozițiile legale potrivit cărora doar „la cererea în scris a declarantului” se comunică „decizia definitivă privind imposibilitatea de a accepta valoarea în vamă a mărfii” sau doar „motivele neacceptării valorii în vamă” contravin reglementărilor internaționale pe care Republica Moldova s-a obligat să le respecte. Respectiv, **dispozițiile criticate contravin art. 8 alin. (1) din Constituție**.

47. În aceleași condiții, dispozițiile criticate contravin art. 34 alin. (2) din Constituție. Îngrădirea acestui drept în cazul în care investitorul străin – ICS „Prețuri pentru tine” SRL este îndreptățit să beneficieze de principiul protecției încrederii legitime coroborat reglementărilor din Codul vamal al Uniunii Europene (*a se vedea inclusiv pct. 33, 45 supra*) și ale reglementărilor Acordului de Asociere RM-UE, face ca dispozițiile criticate să fie **incompatibile cu art. 54 din Constituție**.

48. Din dispozițiile criticate nu rezultă dacă persoanei interesate i se comunică decizia definitivă motivată cu privire la imposibilitatea de a accepta valoarea în vamă a mărfii „anunțate de declarant” sau doar „motivele neacceptării”, care se conțin într-un simplu înscris, așa după cum sunt interpretate și aplicate aceste prevederi (*a se vedea pct. 4, 10 supra*). În orice caz, „autoritatea vamală ... este obligată, **în termen de o lună, să-i expună în scris motivele neacceptării valorii în vamă a mărfii**”. Având în vedere sistemul subsidiarității, deja evocat, cât și „obligația motivării”, care impune ca administrația vamală să indice în decizia sa „modul de calcul al cuantumului final al valorii în vamă” (*a se vedea inclusiv pct. 81 din Hotărârea Curții de Justiție a UE în cauza C-46/16*), punem în evidență că termenul de o lună stabilit de legiuitor pentru „expunerea în scris a motivelor neacceptării valorii în vamă” afectează dreptul la o protecție jurisdicțională efectivă (*pct. 78 din Hotărârea Curții de Justiție a UE în cauza C-46/16*). În context, este relevant că potrivit legislației naționale „decizia definitivă” produce efecte nefavorabile pentru importator din momentul adoptării dar nu din data când au fost „expuse în scris motivele neacceptării valorii în vamă a mărfii”.

49. În legătură cu cele enunțate anterior, punem în evidență că potrivit jurisprudenței Curții de Justiție a UE „... este necesar ca deja decizia privind determinarea valorii în vamă să conțină o motivare suficientă, întrucât obligația motivării trebuie să documenteze modul în care procedează autoritatea în cadrul examinării aplicabilității diferitor metode de determinare a valorii în vamă. Astfel se garantează de fapt că se examinează atent îndeplinirea condițiilor pentru aplicabilitatea fiecărei metode. În lipsa unor informații corespunzătoare, ar fi cu adevărat foarte dificil să se controleze dacă a fost sau nu a fost efectuată o asemenea verificare sau dacă nu a avut loc decât o confirmare retroactivă a unei decizii adoptate din alte motive. Prin urmare, pentru o administrație care a respectat ... Codul vamal și care a examinat cu atenție, prin

parcurgere succesivă, condițiile aplicabilității diferitelor metode, ar trebui să nu fie dificil să prezinte în decizia sa finală motivul pentru care a optat pentru metoda selectată de determinare a valorii în vamă, și nu pentru una dintre metodele care o precedau pe aceasta. Un asemenea auto-control al administrației vamale nu este posibil decât într-o formă atenuată, atunci când motivarea suficientă este furnizată abia ulterior, la cererea persoanei interesate” (a se vedea pct. 82, 83 din Hotărârea Curții de Justiție a UE în cauza C-46/16).

50. Numai o decizie motivată adecvat „pune o persoană în situația de a decide în cunoștință de cauză dacă îi este util să se adreseze instanței” (a se vedea inclusiv pct. 78 din Hotărârea Curții de Justiție a UE în cauza C-46/16). În așa mod, **dispozițiile criticate contravin și art. 20 din Constituție**. Dovadă în plus a îngădirii nejustificate a dreptului fundamental servește și faptul că în lipsa motivării adecvate a unei „decizii definitive privind imposibilitatea de a accepta valoarea în vamă a mărfii anunțate de declarant”, până în prezent, autoritatea vamală își justifică actele administrative în baza unor „informații pe care nu are declarantul” (a se vedea pct. 10 supra).

Neconstituționalitatea Regulamentului privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 974 din 15.08.2016

51. Potrivit art. 4 din Legea privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, nr. 317 din 18.07.2003, la inițierea, elaborarea, avizarea, expertiza, redactarea, emiterea și aplicarea actului normativ se respectă principiile: a) coerenței, corelației și subordonării actului normativ legii și actului normativ de nivel superior; b) consecutivității și echilibrului între reglementări; c) fundamentării științifice; d) consecvenței și stabilității normelor juridice; e) transparenței publicității și accesibilității. Conform art. 5 alin. (1) din lege, *actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care: a) proiectul trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior ..., cu prevederile legislației comunitare și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte; b) proiectul de act normativ întocmit pe baza unui act de nivel superior nu poate depăși limitele competenței instituite prin acel act și nici nu poate contraveni scopului, principiilor și dispozițiilor acestuia*. În sensul art. 41 alin. (1) din lege, proiectul de act normativ este supus în mod obligatoriu unei expertize juridice pentru a se verifica dacă nu contravine legislației comunitare.

52. Potrivit art. 51 din Legea nr. 317/18.07.2003, în cazul unor acte normative deosebit de importante, al necesității de a lămuri scopul și motivul emiterii, precum și direcțiile principale care trebuie să-și găsească oglindire în act, expunerea reglementărilor normative (*partea dispozitivă*) este precedată de partea introductivă, numită preambul.

53. În preambulul Regulamentului privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor (*Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 974 din 15 august 2016*), este fixat că actul normativ „*transpune art. 29 alin. (3) din Regulamentul (CEE) nr. 2913/92 al Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului vamal Comunitar ... și transpune parțial Titlul V din Regulamentul (CEE) nr. 2454/93 al Comisiei din 2 iulie 1993 de stabilire a unor dispoziții de aplicare a Regulamentului (CEE) nr. 2913/92 al Consiliului de instituire a Codului vamal Comunitar ...*”.

54. La data de 15.08.2016, când a fost aprobat Regulamentul privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor, „*scopul și motivul emiterii actului normativ*” nu erau valabile. Norma de drept din „*actul normativ superior*” – art. 29 alin. (3) din Regulamentul (CEE) nr. 2913/93 al Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului vamal Comunitar, cât și actul normativ superior în ansamblu nu era în vigoare, fiind abrogat conform art. 286 alin. (2), 288 alin. (2) din Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (*reformare*).

55. În așa mod, neconstituționalitatea Regulamentului privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor este provocată de nerespectarea condițiilor generale obligatorii pe care trebuie

să le îndeplinească actul normativ, la general, lipsa „scopului și motivului emiterii”, în special. La concret, **soluționarea chestiunii privind constituționalitatea Regulamentului depinde de răspunsul la întrebarea dacă un act normativ al Guvernului poate să pună în aplicare, „să transpună” un act normativ de nivel superior abrogat.**

56. În cazul în care actul normativ este elaborat cu respectarea *principiilor generale* (art. 4 din Legea nr. 317/18.07.2003), în conformitate cu *condițiile generale obligatorii* pe care trebuie să le întrunească actul normativ (art. 5 din Legea nr. 317/10.07.2003), iar ulterior este abrogat actul normativ de nivel superior, intervine temeiurile încetării acțiunii actului normativ secundar, prevăzute de art. 19 din Legea nr. 317/18.07.2003, după caz cele prevăzute de art. 19 lit. d) sau e) din lege. Respectiv, în acest sens există o claritate. Or, un act normativ care a devenit caduc nu produce efecte juridice.

57. Circumstanțele specifice emiterii și aprobării Regulamentului privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor, cât și conținutul acestui act normativ, urmează a fi evaluate în cadrul controlului de constituționalitate a actului normativ secundar.

58. Legea cu privire la tariful vamal nr. 138 din 27.11.1997 nu înlătură viciul de calitate a actului normativ, cel puțin pe motiv că Regulamentul privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfii, după cum vom demonstra ulterior, depășește reglementarea primară, instituind chiar reglementări derogatorii față de prevederile actului legislativ.

59. Autorul excepției de neconstituționalitate contestă actul normativ în întregime pe motiv că la soluționarea pe cale judiciară a litigiului de contencios administrativ instanța de judecată are obligația să interpreteze și să aplice dispozițiile acestui Regulament – norme de drept care în concepția funcționarilor vamali justifică ingerința în dreptul fundamental garantat prin art. 1 Primul Protocol adițional CEDO. Or, Regulamentul reprezintă unicul act normativ secundar care reglementează modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor.

60. Criticile aduse neconstituționalității actului normativ în ansamblu sunt bazate și pe viciile de calitate a unor dispoziții ale acestuia. **Actul normativ contravine art. 4 combinat cu art. 46; art. 8 alin. (1); art. 20; art. 23; art. 34 alin. (2); art. 102 combinat cu art. 72 din Constituție.**

Neconstituționalitatea dispozițiilor pct. 34 din Regulamentul privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 974 din 15.08.2016

61. Potrivit reglementărilor internaționale, ale Codului vamal al Uniunii Europene și ale dispozițiilor art. 10 alin. (2) din Legea cu privire la tariful vamal, metoda de bază pentru determinarea valorii în vamă a mărfii este „valoarea de tranzacție” (a se vedea pct. 24 supra). Conform art. 5 alin. (2) din Legea cu privire la tariful vamal, valoarea în vamă a mărfurilor este determinată în conformitate cu prezenta lege, cu tratatele internaționale ratificate de Republica Moldova, precum și cu **actele normative ale Guvernului, adoptate în scopul executării acestora.**

62. Prin art. 11 alin. (4) din Legea cu privire la tariful vamal sunt stabilite expres cazurile în care metoda respectivă nu poate fi aplicată. Aceste dispoziții corespund reglementărilor internaționale.

63. Dispozițiile pct. 34 din Regulamentul privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor prevăd următoarele: „**În situația în care sunt îndeplinite prevederile de aplicare a metodei de tranzacție potrivit art. 11 din Legea cu privire la tariful vamal, precum și nu se stabilește cel puțin unul din factorii de risc specificați la pct. 32 aliniatul doi din prezentul Regulament, totodată nu se constată discrepanțe considerabile prin compararea mărfurilor identice sau similare anterior importate cu cele de evaluat, organul vamal acceptă „metoda tranzacției”.**

64. Conținutul dispozițiilor criticate denotă că reglementările *actului normativ secundar* contravin *normelor primare* datorită introducerii unor reglementări noi și derogatorii, care sunt contrare legii și, respectiv voinței legiuitorului. Or, de la sine, *îndeplinirea condițiilor de aplicare*

a metodei de tranzacție potrivit art. 11 din Legea cu privire la tariful vamal, în mod evident, obligă organul vamal să accepte metoda tranzacției. În orice caz, aceasta a fost voința legiuitorului manifestată prin adoptarea actului legislativ.

65. La adoptarea actului normativ contestat Guvernul a ignorat jurisprudența Curții Constituționale, potrivit căreia „... *actul normativ subordonat legii nu poate conține norme primare, iar conținutul actului normativ urmează să fie în strictă conformitate cu normele și scopul legii sau ale actului normativ superior și nu poate introduce reglementări noi, altele decât cele stabilite de lege sau actul superior ...*” (a se vedea pct. 71 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 29 din 28.10.2016).

66. În speță, exercitând atribuția de executare a legilor Guvernul a acționat *ultra vires*, intrând în aria de competență a autorității legislative, o situație identică cu cea stabilită de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 29 din 28.10.2016.

67. Prin aprobarea Regulamentului, în special prin adoptarea dispozițiilor pct. 34 aliniatul unu din Regulament, **Guvernul și-a depășit competențele, încalcând dispozițiile art. 102 combinat cu art. 72 din Constituție.**

68. O situație identică se atestă și în raport cu dispozițiile pct. 34 aliniatul doi din Regulamentul contestat, așa după cum rezultă din cele ce urmează.

69. În primul rând, punem în evidență că ghidându-se de scopul „*transpunerii*” art. 29 alin. (3) din Regulamentul (CEE) nr. 2913/92 al Consiliului din 12.10.1992 de instituire a Codului vamal Comunitar (*act normativ abrogat la data adoptării actului normativ secundar*), Guvernul a ignorat dispozițiile art. 8 alin. (5) din Legea cu privire la tariful vamal, care prevede expres că „*persoana cu funcții de răspundere a autorității vamale adoptă decizia privind imposibilitatea de a accepta valoarea în vamă a mărfii anunțate de declarant*” (a se vedea pct. 24-35 supra).

70. Reiterăm că decizia emisă în condițiile legii, care reprezintă un **act administrativ** (a se vedea inclusiv pct. 31 supra), reprezintă o garanție instituită de legiuitor în vederea evitării abuzurilor din partea funcționarilor vamali.

71. Prin derogare de la prevederile art. 8 alin. (5) din Legea cu privire la tariful vamal, adoptând dispozițiile pct. 34 aliniatul doi din Regulament, Guvernul a exclus obligația funcționarului vamal de a adopta „*decizia*” – actul administrativ indicat, instituind noi reglementări potrivit cărora organul vamal „*informează declarantul, prin înmânarea actului de inspecție*” despre: a) **necesitatea prezentării actelor/informațiilor suplimentare...**b) **dreptul de a declara valoarea în vamă a mărfurilor prin aplicarea metodelor prevăzute de articolele 12-17 din Legea cu privire la tariful vamal ...sau** c) **dreptul de constituire de către declarant a unei garanții (...)**

72. În așa mod, datorită reglementărilor adoptate de Guvern, contrar dispozițiilor art. 8 alin. (5) din Legea cu privire la tariful vamal, autoritatea vamală nu informează persoana interesată despre „*motivele neacceptării valorii*”, funcționarii vamali fiind obligați prin actul normativ secundar să furnizeze doar informația prevăzută de pct. 34 aliniatul doi lit. a) - c).

73. Viciul de calitate a dispozițiilor criticate se datorează încălcării principiilor *oportunității, coerenței, consecvenței și echilibrului între reglementările concurente, consecutivității, stabilității și predictibilității normelor juridice.*

74. Instituind noi reglementări în domeniul enunțat, utilizând termeni inadecvați și incompatibili cu cei utilizați în legislație, Guvernul a prevăzut întocmirea „*actului de inspecție*” – act nereglementat de legislație și nedefinit de către Guvern, regimul juridic al căruia nu este cunoscut.

75. După formă și conținut, „*actul de inspecție*” nu corespunde „*deciziei*” în sensul art. 8 alin. (5) din Legea cu privire la tariful vamal – act administrativ, care îi oferă persoanei interesate anumite drepturi, inclusiv dreptul de a constata în sensul art. 53 din Constituție.

76. Potrivit pct. 1 lit. v) din Metodologia de prelucrare a declarației vamale în detaliu prin procedee informatice aprobată prin Ordinul Serviciului Vamal nr. 480-0 din 18.12.2006, actul de

inspecție reprezintă *documentul electronic ASYCUDA World întocmit pe parcursul fiecărei etape a procedurii informatice de declarare a mărfurilor, pe baza constatărilor privind completarea declarației vamale cu date eronate sau nereale referitoare la încadrarea tarifară, valoarea în vamă, felul, cantitatea sau originea, cuantumul obligației și modul de aplicare a facilităților vamale. Cuprinde date aferente fiecărei declarații vamale: denumire birou vamal, număr de înregistrare, data înregistrării, regim vamal, numărul fiecărui articol ce face obiectul declarației, rezultatele examinării, măsuri luate și sancțiuni aplicate, informații suplimentare privind documentele întocmite cu ocazia măsurilor întreprinse sau sancțiunilor aplicate. Semnarea lui de către utilizatorul sistemului informatic, are semnificația luării la cunoștință și acceptării rezultatelor controlului.*

77. Așadar, actul de inspecție – documentul electronic, care se întocmește pe parcursul **fiecărei etape** a procedurii informatice de declarare a mărfurilor nu echivalează cu o **decizie administrativă**, act administrativ care are caracter unitar (*nu poate fi întocmit la fiecare etapă a procedurii informatice de declarare a mărfurilor*). Dând definiție „*actului de inspecție*” (*prin depășirea competenței*) autoritatea vamală a prevăzut caracterul preparator al actului stabilind că acesta va conține informații suplimentare privind documentele întocmite cu ocazia măsurilor întreprinse sau sancțiunilor aplicate, ceea ce înseamnă că **decizia motivată** privind neacceptarea valorii în vamă în baza metodei declarate de persoana interesată reprezintă un document separat.

78. În așa mod, dat fiind faptul că „*decizia*” prevăzută la art. 8 alin. (5) din Legea cu privire la tariful vamal reprezintă un act administrativ în sensul art. 5 pct. 39 din Codul vamal al UE (*a se vedea pct. 31 supra*), iar Guvernul a instituit reglementări derogatorii, **dispozițiile criticate contravin art. 8 alin. (1) din Constituție**. Or, aceste dispoziții sunt contrare prevederilor art. 1, 50 din Acordul de parteneriat și cooperare dintre Comunitățile Europene și statelor membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, din 28.11.1994, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 627-XIII din 3 ianuarie 1995; art. 1 alin. (2) lit. f), 193 alin. (1), 194 lit. e), 196 din Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, din 27 iunie 2014; art. II din Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor nr. 1992 din 14.08.1992.

79. În sensul celor relevante anterior este evident că prin derogare de la art. 5 pct. 39 din Codul vamal al Uniunii Europene (*a se vedea pct. 31 supra*) coroborat art. 8 alin. (5) din Legea cu privire la tariful vamal, Guvernul RM nu acceptă ca în domeniul reglementărilor vamale „*decizia*” emisă de organul vamal reprezintă un act administrativ.

80. Neclaritatea și imprezibilitatea dispozițiilor criticate afectează nu doar garanțiile oferite investitorului străin, prevăzute de acordurile internaționale. Prin dispozițiile criticate se aduc atingeri nejustificate dreptului fundamental garantat prin **art. 46 din Constituție** coroborat art. 1 Primul Protocol adițional CEDO și, în consecință **prevederilor art. 4 din Constituție**.

Neconstituționalitatea dispozițiilor pct. 32 din Regulamentul privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 974 din 15.08.2016

81. Reiterăm că potrivit pct. 34 din Regulament dispozițiile pct. 32 aliniatul doi din același act normativ instituie derogări de la prevederile actului legislativ în special avându-se în vedere art. 11 alin. (4) din Legea cu privire la tariful vamal.

82. Potrivit pct. 32 aliniatul doi din Regulament, „*În cazul în care valoarea în vamă declarată este stabilită conform metodei valorii tranzacției, organul vamal verifică declarația vamală și documentele de însoțire prezentate, pentru a se asigura că:*

(...)

p) alți factori de risc stabiliți în funcție de natura și specificul tranzacției”.

83. În primul rând, dispozițiile criticate **contravin art. 102 combinat cu art. 72 din Constituție**, fiind prezente aceleași circumstanțe ca și cele invocate anterior.

84. În al doilea rând, dispozițiile criticate nu sunt clare și previzibile în aplicare ceea ce contravine atât art. 23 din Constituție cât și art. 8 alin. (1) din Constituție coroborat acordurilor internaționale indicate la pct. 78 *supra*. Astfel, orice interpretare a dispozițiilor criticate nu oferă soluții juridice de realizare a normei de drept în sensul ei exact, în orice caz, fiind imposibil de perceput sensul exact și complet al dispozițiilor normative. Or, este imposibil de a înțelege care a fost voința executivului exprimată prin sintagma „*pentru a se asigura că: (...) p) alți factori de risc stabiliți în funcție de natura și specificul tranzacției*”. În cel mai rău caz, urmează să se rețină că prin derogare de la prevederile art. 56 alin. (2) din Legea nr. 317/18.07.2003 dispozițiile criticate nu conțin „*un gând încheiat*”.

85. În cazul investitorului străin, autoritatea vamală a pus în aplicare dispozițiile pct. 34 coroborat pct. 32 din Regulament, majorând considerabil cuantumul TVA (*ca efect a majorării valorii în vamă a mărfii*), fiind invocat că mărfurile originare din Turcia sau China prezintă riscul de subevaluare (*a se vedea pct. 4 supra*). Aceasta, fără ca autoritatea vamală să emită o decizie motivată, care ar explica esența acestui risc sau ar demonstra că aplicarea „*metodei de rezervă*” pentru determinarea valorii în vamă a avut loc legal, ceea ce ar fi în corespundere cu dreptul la o protecție jurisdicțională efectivă (*pct. 78 din Hotărârea Curții de Justiție a UE în cauza C-46/16*).

86. Acționând sub acoperirea dispozițiilor criticate, autoritatea vamală i-a îngădit investitorului străin dreptul de proprietate în baza unor criterii – *riscuri abstracte*, care rezultă din norme ce nu sunt precise și previzibile în aplicare, pe care persoana interesată nu le înțelege până în prezent. În așa mod, investitorului străin i-a fost încălcat dreptul garantat prin art. 1 Primul Protocol adițional CEDO (*a se vedea Hotărârea CtEDO în cauza Serkov c. Ucrainei*). În raport cu cele enunțate, dispozițiile contestate **contravin art. 4, 46 din Constituție**.

Neconstituționalitatea dispozițiilor pct. 36 din Regulament privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 974 din 15.08.2016

88. Dispozițiile pct. 36 din Regulament reglementează aspecte legate de etapa adoptării „*deciziei definitive*” în sensul art. 8 alin. (6) din Legea cu privire la tariful vamal (*a se vedea pct. 43-50 supra*).

89. La adoptarea dispozițiilor criticate, Guvernul nu a ținut cont de jurisprudența Curții Constituționale (*Hotărârea CC nr. 29 din 28.10.2016, pct. 70-74*).

90. Prin adoptarea dispozițiilor criticate, Guvernul a depășit limitele normelor primare instituind noi reglementări, care în esență contravine scopului legii și ale actelor normative superioare.

91. Reiterăm că reglementările internaționale obligă autoritățile vamale să adopte o **decizie finală motivată** privind determinarea valorii în vamă a mărfii și să-i comunice „*importatorului în scris decizia sa și motivele*” (*a se vedea pct. 28, 31-34, 43-45, 49, 50 supra*).

92. Prin adoptarea dispozițiilor criticate ca și în cazul dispozițiilor pct. 32 din Regulament (*a se vedea pct. 74-78 supra*) Guvernul a îngădit nejustificat dreptul persoanei interesate la informare garantat prin **art. 34 alin. (2) din Constituție**.

93. Stabilirea prin dispozițiile pct. 36 din Regulament a obligației autorității vamale de a informa persoana interesată „*prin înmânarea actului de inspecție*” doar „*despre: a) dreptul de a declara valoarea în vamă a mărfurilor prin aplicarea consecutivă a metodelor ...; b) obligația de constituire ... a unei garanții*”, face ca drepturile asigurate printr-o decizie motivată, să fie doar iluzorii și pur teoretice.

94. Prin dispozițiile criticate a fost exclusă obligația autorității vamale de a-i comunica persoanei interesate „*motivele neacceptării valorii în vamă a mărfii*” situație care în mod evident **contravine nu doar dispozițiilor art. 102 combinat cu art. 72 din Constituție dar și dispozițiilor art. 20 din Constituție**. Or, motivarea adecvată a deciziei administrative cât și comunicarea actului administrativ persoanei interesate reprezintă elemente indispensabile pentru respectarea dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă (*a se vedea inclusiv pct. 77, 78 din*

Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauza nr. C-46/16).

95. Elementele novatoare din actul normativ secundar comparativ cu actul normativ primar, contradicțiile esențiale dintre normele primare și cele secundare, contradicțiile dintre normele secundare, contravin angajamentelor asumate de Republica Moldova prin acordurile internaționale (*a se vedea pct. 43, 78 supra*) ceea ce **contravine art. 8 alin. (1) din Constituție**.

96. Viciul de calitate a dispozițiilor criticate generează îngrădirea nejustificată și ilegală a dreptului garantat prin art. 1 Primul Protocol adițional CEDO, **art. 46 din Constituție** (*a se vedea inclusiv Hotărârea CtEDO în cauza Serkov c. Ucrainei*).

97. În cazul Întreprinderii cu capital străin „Prețuri pentru tine” SRL, chiar și după adresarea în instanța de judecată autoritatea vamală nu a emis decizii finale privind modul de determinare a valorii în vamă a mărfii. Până în prezent, administrația vamală încearcă să-și justifice acțiunile, soldate cu perceperea ilegală a taxelor vamale (*inclusiv TVA*), prin actele de inspecție emise în sensul pct. 36 din Regulament, care nu corespund exigențelor degajate de acordurile internaționale și jurisprudența Curții de Justiție a UE (*a se vedea inclusiv pct. 26-28, 49, 50 supra*).

98. Dispozițiile criticate creează condiții pentru emiterea actelor de inspecție, contestate în instanța de judecată și, în consecință, încasarea plăților vamale (*inclusiv TVA*) calculate „*arbitrar și abuziv*” de autoritatea vamală, în lipsa condițiilor (*a se vedea pct. 24-27 supra*) și a criteriilor (*a se vedea pct. 28 supra*) ce ar justifica neaplicarea „*metodei de bază*” pentru stabilirea valorii în vamă a mărfii (*a se vedea pct. 24 supra*).

VI. Cerințele autorului sesizării

99. În baza celor invocate, solicit Curții Constituționale să declare neconstituționale dispozițiile:

- Articolului 8 alin. (5) din Legea cu privire la tariful vamal, nr. 1380 din 20.11.1997, în partea ce ține de sintagmele: „*la cererea declarantului*” și „*de a declara recurs fără penalizare*”;
- Articolului 8 alin. (6) din Legea cu privire la tariful vamal, nr. 1380 din 20.11.1997, în partea ce ține de sintagmele: „*la cererea scrisă a declarantului*” și „*în termen de o lună*”;
- Regulamentului privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 974 din 15.08.2016 în partea ce ține de dispozițiile:
 - pct. 32 din Regulament;
 - pct. 34 din Regulament;
 - pct. 36 din Regulament.

VII. Lista documentelor anexate

Acte de inspecție pe ___ file;
Cererea de chemare în judecată.

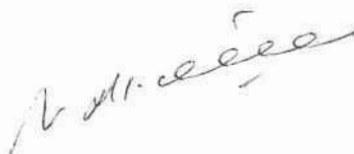
VIII. Declarația și semnătura

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezenta sesizare sunt exacte.

Chișinău

15 noiembrie 2017

Avocat Vasile Nicoară

ÎN CHEIERE

În numele Legii

15 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Centru)

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul

Gușan Vitalie

Grefier

Mamaliga Elena-Maria

examinând în sediul instanței, în procedura contenciosului administrativ, în ședință publică, cererea de chemare în judecată a SC Prețuri Pentru Tine SRL împotriva Biroului Vamal Centru, intervenient accesoriu SRL Valah privind anularea actelor administrative și restituirea plăților vamale încasate ilegal,

c o n s t a t ă :

La 07.06.2017, SC Prețuri Pentru Tine SRL a depus cerere de chemare în judecată împotriva Biroului Vamal Centru, intervenient accesoriu SRL Valah privind anularea actelor de inspecție emise asupra declarațiilor vamale primare din perioada 10.05.2017 – 02.06.2017 și restituirea plăților vamale încasate ilegal în mărime de 3 470 496,13 lei.

Prin încheierea judecătorului din 09.06.2017, a fost restituită cererea de chemare în judecată depusă de SC "Prețuri Pentru Tine" SRL împotriva Biroului Vamal Centru, intervenient accesoriu SRL "Valah" privind anularea actelor administrative și restituirea plăților vamale încasate ilegal.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19.10.2017, a fost admis recursul SC "Prețuri Pentru Tine" SRL, casată încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 09.06.2017 și cauza a fost restituită la rejudecare în aceeași instanță la fza de primire a cererii de chemare în judecată.

La 21.06.2017, SC Prețuri Pentru Tine SRL a depus cerere de chemare în judecată împotriva Biroului Vamal Centru, intervenient accesoriu SRL Valah privind anularea actelor de inspecție emise asupra declarațiilor vamale primare din perioada 09.06.2017 – 15.06.2017 și restituirea plăților vamale încasate ilegal în mărime de 1 495 809 lei.

La 24.07.2017, reclamantul SC Prețuri Pentru Tine SRL a înaintat cerere de concretizare a acțiunii, prin care și-a extins pretențiile, solicitând în acest sens anularea actelor de inspecție emise asupra declarațiilor vamale primare din perioada 09.06.2017 – 14.07.2017 și restituirea plăților vamale încasate ilegal în mărime de 2 308 861,82 lei.

La 23.08.2017, SC Prețuri Pentru Tine SRL a depus cerere de chemare în judecată împotriva Biroului Vamal Centru, intervenient accesoriu SRL Valah privind anularea actelor de inspecție emise asupra declarațiilor vamale primare din perioada 24.07.2017 – 18.08.2017 și restituirea plăților vamale încasate ilegal în mărime de 5 906 904,03 lei.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) judecător Gușan Vitalie din 15.11.2017, s-au conexas cauzele civile la cererea de chemare în judecată înaintată de către SC Prețuri Pentru Tine SRL împotriva Biroului Vamal Centru, intervenient accesoriu SRL Valah privind anularea actelor administrative cu nr. 3-1232/17, aflată în procedura de examinare a judecătorului Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) Mămăligă Natalia și cauza civilă cu nr. 3-1617/17 aflată pe rol la Judecătoria Chișinău (sediul Centru), în procedura judecătorului Gușan Vitalie, la cauza civilă la cererea de chemare în judecată a SC Prețuri Pentru Tine SRL împotriva Biroului Vamal Centru, intervenient accesoriu SRL Valah privind anularea actelor administrative și restituirea plăților vamale încasate ilegal, cu nr. 3-859/17, pentru a fi examinate într-o singură procedură, atribuindu-le nr. 3-859/17.

În ședința de judecată, reprezentantul reclamantului, avocatul Nicoară Vasile, a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 8 alin. (5) din Legea cu privire la tariful vamal nr. 1380 din 20.11.1997, în partea ce ține de sintagmele: „la cererea declarantului” și „de a declara recurs fără penalizare”; a prevederilor art. 8 alin. (6) din Legea cu privire la tariful vamal, nr. 1380 din 20.11.1997, în partea ce ține de sintagmele: „la cererea scrisă a declarantului” și „în termen de o lună”; a pct. 32, 34 și 36 din Regulamentul privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 974 din 15.08.2016.

În acest context, reprezentantul reclamantei consideră că, normele indicate mai sus contravin art. 4, 8, 20, 23, 34, 46, 53, 54, 72 și 102 din Constituția Republicii Moldova.

Reprezentantul pârâtului Biroului Vamal Centru, Lungu Artiom, fiind citat legal, nu s-a prezentat din motive necunoscute instanței de judecată.

Intervenient accesoriu SRL Valah a solicitat prin referință examinarea cauzei în lipsa reprezentantului său.

Analizând solicitarea formulată de către reprezentantul reclamantei privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța o admite, din considerentele ce urmează.

Potrivit art. 12¹ Cod de procedură civilă, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție. Din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și pînă la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărârii pronunțate se suspendă.

În acest context, Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, a relevat următoarele: “82. [j]udecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. 83. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.”

Din conținutul solicitării de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că aceasta vizează următoarele norme:

- art. 8 alin. (5) din Legea cu privire la tariful vamal nr. 1380 din 20.11.1997, în partea ce ține de sintagmele: „la cererea declarantului” și „de a declara recurs fără penalizare”;
- art. 8 alin. (6) din Legea cu privire la tariful vamal, nr. 1380 din 20.11.1997, în partea ce ține de sintagmele: „la cererea scrisă a declarantului” și „în termen de o lună”;
- pct. 32, 34 și 36 din Regulamentul privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 974 din 15.08.2016.

Totodată, instanța constată că, reprezentantul reclamantei consideră că, normele respective contravin art. 4, 8, 20, 23, 34, 46, 53, 54, 72 și 102 din Constituția Republicii Moldova.

În acest context, instanța menționează că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.

Astfel, sub aspectul verificării întrunirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, instanța menționează că, normele vizate de către reprezentantul reclamantei constituie obiect al controlului de constituționalitate.

De asemenea, ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de către reprezentantul reclamantei, iar normele vizate nu au mai făcut obiectul controlului de constituționalitate.

Din aceste considerente, ținând cont că normele solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse judecătii, având în vedere că judecătorul nu trebuie să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, instanța admite solicitarea reprezentantului reclamantei și ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 8 alin. (5) din Legea cu privire la tariful vamal nr. 1380 din 20.11.1997, în partea ce ține de sintagmele: „*la cererea declarantului*” și „*de a declara recurs fără penalizare*”; a prevederilor art. 8 alin. (6) din Legea cu privire la tariful vamal, nr. 1380 din 20.11.1997, în partea ce ține de sintagmele: „*la cererea scrisă a declarantului*” și „*în termen de o lună*”; a pct. 32, 34 și 36 din Regulamentul privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 974 din 15.08.2016.

În conformitate cu art. 12¹, art. 269-270 Cod de procedură civilă, instanța de judecată,

d i s p u n e :

Se admite cererea reprezentantului reclamantei de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 8 alin. (5) din Legea cu privire la tariful vamal nr. 1380 din 20.11.1997, în partea ce ține de sintagmele: „*la cererea declarantului*” și „*de a declara recurs fără penalizare*”; a prevederilor art. 8 alin. (6) din Legea cu privire la tariful vamal, nr. 1380 din 20.11.1997, în partea ce ține de sintagmele: „*la cererea scrisă a declarantului*” și „*în termen de o lună*”; a pct. 32, 34 și 36 din Regulamentul privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 974 din 15.08.2016.

Se suspendă pricina civilă la cererea de chemare în judecată a SC Prețuri Pentru Tine SRL împotriva Biroului Vamal Centru, intervenient accesoriu SRL Valah privind anularea actelor administrative și restituirea plăților vamale încasate ilegal.

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere, copia cererii de chemare în judecată, cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, pentru a fi examinate conform competenței.

Încheierea nu poate fi atacată cu recurs.

Președintele ședinței,
judecătorul

Copia corespunde originalului
Judecătorul

Guțan Vitalie

Guțan Vitalie